

Csendes óra.

Uram és Megváltóm! A Te mennybeméneteled és a Lélek kitöltésének hónapját értem meg. Te mennyei dicsőségedben lakozol. Én itt küzködöm kötelességek, kísértések és szorongatások között. Porszem vagyok a vihar szárnyán, lélekvesztő a háborgó hullámok tetején. De velem van a Te kegyelmed! A küzdelmekre Te hívtál el. A győzelemre Te kínálsz erőt. Küldetésedben járok, hozzá Szentlelkeidet nyertem, utána újra és újra vágyom.

Elcsendesedem Előtted. A csendben tedd nagyá előttem küldetésemet!

A csendben adj Szentlelket! — Amen.

„Vesztek erőt . . . és lesztek nékem tanuim . . . a földnek mind végső határáig“.

(Ap. csel, 1, 8.)

Május 2. Elköteleztetésem. Ap. Csel. 5, 27—29. Arra rendeltettem, hogy Jézus nevét képviseljem ebben a világban, hirdessem, hogy csak Benne van üdv és békeség. Azért vagyok itt, hogy ne ismerjek más tudományt, nyíltan a Jézus tudományához mérjek, általa megítéljek minden emberi bölcseséget. Elköteleztettem, hogy vágyat ébresszek az Ő vére hűntörő kegyelme után, fenyegetsek az Ő vére vádoló beszédével. Megkeményedett szívvel, daccal, gyűlölettel fogadja ma a világ ezt a bizonyágtévést. Más evangéliumot vár és követel. Vaksággal, maradisággal vádol. Csüggesztő, megfélemlítő a jelen. Uram, segíts, hogy ne legyek áruló! Segíts, hogy Neked, csak Neked engedelmesskedjem!

Május 3. Képességem. II. Kor. 4, 13—14. Van tehetségem, elméleti felkészültségem, van bennem harci készség? Talán van egyikből-másikból valami. Kevésre megyek vele. Akárhányszor többet árt, mint hasznát. Hitre van szükségem, hogy szóljak és ne hallgassak, szóljak úgy, ahogyan az Urnak tetszik, ha mindjárt ellenem támad érte egy egész világ. Hitre van szükségem, amelyben az Ur Jézus már itt is új életre, új emberré támaszt fel gyarlóságomból és amelyben szüntelenül emlékezem az utolsó napról, a számadás napjáról. Oh, az a hegyeket mozgató hit! Hiszek, Uram, légy segítségül az én hitetlenségemnek!

Május 4. Dicsőségem. Zsolt. 115, 1; Fil. 2, 3; Ján. 3, 30. Dicsőségem? Igen, ez az, amit tudva és tudatlanul elrabolok az Istentől, ami hűtlen tanujává tesz az Urnak és féltékenyen buzgó tanujává a magam kiválóságának. Ezzel rombolom le annyiszor, amit az Ur kegyelme felépít, ezzel riasztom el a lelkeket sokszor az Ur ügyétől, mert dicsőségvágyamban hiába keresik rajtam a tanu alázatosságát. Dicsőségem? Igen lesz, ha énemen egyre sugárzóbban tündöklök keresztül az Ő dicsősége. Így dicsőíts meg, Uram, nem nekem, hanem a Te nevednek adj dicsőséget én rajtam keresztül!

Május 5. Céлом. Fil. 3, 7—9. Céloom sem lehet más, mint Krisztus. Hogy egyre több joggal mondhassam: Te az enyém, és a Tiéd. Nyereségek? Népszerűség? Az árán elveszítem Krisztust. Ajándékok, amelyekkel kedveskednek? Megfizetem őket azzal, hogy kifosztott lélekkel tengődöm. Élelmesség, életrevalóság, alkalmazkodó képesség? Elszalasztom vele az

egyetlen nagy alkalmat, eljátszom vele magát az életet. A bálványozott nyereségek kár és szemét. Egyetlenegy nyereséget akarok csak, Uram, ajándékozd meg, Uram, a Te tanodat a Te igazsággal!

Május 6. Sorsom. Ján. 15, 20. Végre egyszer tisztába kell jönnöm azzal, hogy külső soromban nem várhatok egyebet, mint ami az én Uramnak jutott osztályrészül. Akik elvesznek, kell, hogy gyűlöljenek. Akik megtartatnak, elfogadják bizonyágtevésemet, Általa tartatnak meg. Milyen gyönyörűséges életsors, Krisztussal sorsközösségben élni! Milyen kiváltságos sors, emberek megmentését munkálni! Óvj meg, Uram, a gyáva-ságtól, óvj meg az elbizakodottságtól!

Május 7. Felelősségem. Máté 10, 32—33. Hűségért hűséget ígér, megtagadásáért megtagadással fenyeget az Ur. Ez a rettenetes felelősség, amely rajtam van. Az Ő hűsége minden. Megtartás, békesség záloga. Nem ér fel vele a világ minden java, értéke. Az Ő megtagadása pokol életben és halálban. Ném kárpótolt érte a világ minden kegye. Minden napom vagy az egyikkel ajándékoz meg, vagy a másikat hívja ki, ahhoz képest, hogy milyen tanúságot tettem Róla. Uram, bocsáss meg, hogy ma is megtagadtalak!

Május 8. Hivatásom summája. Jak. 1, 22—25. Az Igét hirdetem. Az Igét elsősorban tartsam meg én! Az Igét tükörként tartom oda hallgatóimnak. Ebbe a tükörbe mindenké előtt nézzek bele én! Ez az én hivatás-telejesítem eleje, veleje és summája. A többit elvégzi majd bennem és általam az Ige. — Nem zárhatom le ezt a hetet mélységes bűnbánat nélkül. Asztalomon feküdt a tükör, nem vettem fel elég sűrűn, hogy beletekintsek. Belenéztem a tükörbe és azonnal elfelejtettem, milyennek mutatta ábrázatomat. Csoda-e, hogy nem voltam megtartója az Igének? Csoda-e, hogy nem voltam hű tanu? Bocsáss meg Uram, a Te hűtlen tanudnak!

Engem hívott el az Úr!

Május 9. Elhivatásom kegyelem. Ján. 15, 16. Én úgy tudom, hogy én választottam pályámat, szolgálatomat. Az Ur mást mond. Én talán alkalmasnak találtam magam a tanu hivatására. Ő meggyőz róla, hogy nem az életemben meglévő gyümölcsök alapján választott engem, hiszen azokat csak azután kellett és kell állandóan teremnem. Miért választott tehát engem? Ha nem voltam reá méltó, akkor csak kegyelemből nyújthatta ki utánam kezét. Sokszor úgy vélem, hogy hiába keresem életemben, munkámban kegyelmének nyomait. Oh, milyen vak vagyok, Uram, segíts, hogy megbecsüljem kegyelmedet, azt a mindenkor előttem lévő kegyelmedet, hogy tanud lehettek!

Május 10. Elhivatásom megaláz. I. Móz. 32, 10., Róm. 11, 35. A tudat, hogy énbennem, semmi sem volt és semmi sincs, ami a papi köntös hordására méltóvá tenne, leszállít képzelt nagyságom koturnuszairól. Megsüvegelik bennem az Ur szolgáját, — hogy megaláz ez a tisztesség, amelyet Ő reámruházott! Továbbadom az Ő beszédét, én, aki elzárom előle fületem; nyújtom másoknak a kegyelem eszközeit, a szentségeket, nyújtom tisztátalan kézzel, beszennyezett lélekkel és Ő nem sújt le reám villámjával! Sokszor tehernek érzem szolgálatomat, pedig csodálatos kegyelem, hogy még nem zárt ki belőle. Milyen kicsi, milyen méltatlan vagyok választásomhoz, — Uram, irgalmazz nékem!

Május 11. Elhivatásom felelem. I. Tím. 1, 15—16; Róm. 1, 16. Lelkiismeretem bizonyosságot tesz róla, hogy a bűnösök közül első én vagyok. Ez megaláz. Elhivatásom által az Ur bizonyosságot tesz róla, hogy az Ő hosszútűrését én bennem akarja megmutatni, engem akar a kegyelem példájának odaállítani, eszközül mások megmentésének. Ez felelem. Ez az én méltóságom. Senki sem veheti el tőlem, az Ur adta nekem. Ez az én tekintélyem, a megmentett bűnös példájának tekintélye. Senki sem tépázhatja meg, mindenkivel szívesen osztom meg. Sarat hánynak reám? Nem szennyezhet be. Felemelt fővel járom az Ur bűnöket megbocsátó és megtartó kegyelme tanujának útját. Csak a szívem, Uram, maradjon alázatos!

Május 12. Elhivatásom nyugtalanít. I. Kor. 9, 24—27. Nem voltam méltó elhivatásomra, mégis szolgálatába fogadott az Ur. Nem is leszek soha méltó kegyelmére, hogy munkatársa lehetek a lelkek megmentésében. Egyszermindenkorra le kell mondanom róla, hogy erre valaha is mindenképen alkalmasnak minősítsem magam. Amitől azonban rettegnem kell, az, hogy miközben másokat ösztönzők az üdvösség megragadására, magam kizáratom belőle. Nem egy könyvet írtak már arról a borzasztó kérdésről, hogy vajjon üdvözülhet-e a lelkipásztor? Feljajdul bennünk a felismerés, hogy milyen veszélyt rejthet magában a mások állandó ébresztgetése, nevelése, unszolása, üdvösségre hívása. Hamar azt hiheti a pásztor, hogy neki minderre nincs szüksége. Hamar megtörténhetik, hogy a maga lelke megmentésére nem talál időt. — Amikor elhivott az Ur, azt akarta, hogy a romolhatatlan koszorú elnyeréséért a többivel együtt magamtűrtető kitartással viaskodjam én is. Mit szól ehhez a lelkiismeretem?

Május 13. Elhivatásom megnyugtat. Máté 12, 20; I. Ján. 3, 20; Zsolt. 51, 19. Sok-sok mulasztásom közepette, amelyet gyülekezetemmel szemben és önmagam lelkével szemben elkövettem, csak az nyugtathat meg, hogy az Isten nagyobb az én szívemnél. Nagyobb a kegyelme az én vétkenémél. Diadalra akarja vinni az Ő ügyét általam, de bennem is. Záloga ennek az, hogy elhivott tanujának. Nem tette volna meg, ha sorsomra akarna hagyni, hogy a többivel törődjek, csak épen élvezem ne. Csak egyet kíván tőlem: töredelmes lelket, bűnbánó szívet. Ilyen lelket, ilyen szívet, adj nékem Uram, ki elhivtál engem, hogy megnyugodjam!

Május 14. Elhivatásom eredménnyel biztat. II. Kor. 12, 9; I. Thess. 5, 24. A nehézségek, amelyekkel önmagamban és külső munkámban meg kell küzdenem, sokszor lebíráhatatlanoknak látszanak. Hintem a magot, de úgy látom, hogy nem érik aratássá. Harcolok Krisztus ügyének diadaléért, de számtalan jel azt mutatja, hogy továbbra is a gonosz az Ur. Képtelen vagyok helyt állani, a nagy ügyet előbbre vinni? A magam erejével valóban az vagyok. De ezt tudta az Ur is, amikor elhivott. Mégis megtette. És célja nem lehetett kudarc. Épen az én erőtlenségem által akarja Ő erejét diadalra juttatni. A vetés érik, ha nem is látom. Megcselekszi Ő, hogy érjen! — Uram, a Te hűséged óvjon meg a csüggedéstől!

Május 15. Elhivatásom boldogít. Zsolt. 16, 7—11; Zsolt. 73, 23—28. Boldogság után vágyom én is, hisz ember vagyok. Ezért örök hála kötelezett az Ur, amikor tanujának elhivott. Ezzel odaállított az egyetlen igaz boldogság, a „teljes öröm“ küszöbére. Mert a Vele való szüntelen együttlét a teljes öröm. Milyen kiváltság, hogy hivatásom valósággal kényszerít reá, hogy szüntelenül Őreá nézzek, közelségét keressem, taná-

csait, biztatásait hallgassam, — hogy boldog legyek! Áldom, Uram, hoz-
zám való jószágodat, bocsáss meg, Uram, hogy még mindig nem vagyok
egészen boldog!

Ide állított az Úr tanujának!

Május 16. Ebbe a gyülekezetbe. Zsid. 11, 8—10. Számomra ez a gyü-
lekezet a széles földnek az a pontja, amelyen tanuságot kell tennem Órála.
Itt állok a vártán. Nem tudtam én sem, hogy hova megyek. Mikor jöttem,
magam akartam jönni, mert másnak láttam ezt az őrhelyet. Azóta előttem
igazi képe. Most az engedelmesség kell, hogy itt tartson, az a bizonyosság,
hogy jöttem, mert az Ur küldött épen erre a helyre. Idegennek érzem ma-
gam itt? Önála itt is otthon vagyok. Csalódtam reményeimben, amelyek-
kel jöttem? Számomra mégis ígéret földje ez a hely. Az Ő városát akarja
itt építeni általam az Ur!

Május 17. Ezek közé a lelkek közé küldött. Ján. 17, 12. Elnézem gyü-
lekezeteim tagjait. Bűnös, kevésbbé bűnös, rokonszenves, ellenszenves em-
berek. Mind rám bízta őket a nagy Pásztor, hogy Óhozzá elvezessem, az
Ő számára megtartsam őket. Nekem nincs jogom, hogy akár csak egyet
is „veszedelem fiának“ minősítsek, vele ne törődjek. Aki elvész közülük,
azt tőlem fogja számonkérni az Ur. Uram, segíts, hogy szeressem ezeket
a lelkeket, akiket reám bízál!

Május 18. Ellenségek közé küldött. Máté 5, 43—48; Róm. 12, 17—21.
Ők, az ellenségeim azok, akik elkésérik az életemet. De ők azok, akik
meg is próbáltatják az én hűségem. Lehet, hogy nem is nekem ellenségeim,
hanem azért fordulnak ellenem, mert az Igét képviselem szóban és tettben.
Ha így van, áldhatom az Urat, hogy megóvott a népszerűségtől és ellen-
ségeket támasztott nekem. Hisz bizonyosságaim, hogy megóvott a hűtle-
ségtől. De nem szereztem ellenségeket magamnak azzal, hogy nem szóltam
és nem cselekedtem úgy, ahogyan az Ur tanujához illett volna? Oh
Uram, mutasd meg ellenségeimen keresztül az én vétkeimet és vezess a
békesség keresésének útjára!

Május 19. Barátok közé küldött. Péda. 27, 9—10. Legyen hála az
Urnak azért is, hogy támasztott gyülekezetemben barátokat is! Ezeket
meg kell becsülnöm. Legelőször pedig meg kell ismernem őket. Nem igazi
barátaim, akik csak szép szóval símogatnak, hiúságomat legyezgetik. Eze-
ket szívesen hallgatom, de veszedelmekre vannak. Az Ur-adta barát az,
aki megfedd, amikor vétettem, óv, amikor rossz úton járok. Komoly sza-
vuk bánt, de javamra van. — Az Ur tanuságtételemben nem akar
magamra hagyni, barátokkal ajándékoz meg. Az Urról való tanuságtétele-
m próbája, hogy milyen barátaim vannak.

Május 20. Munkára hívott ide az Úr. Ef. 5, 15—16; II. Tim. 2, 3—4.
Rengeteg a munka ebben a gyülekezetben. Unatkozom? Akkor nem láttam
még meg azt a főmérdék munkaalkalmat, amely ezekben a gonosz napok-
bán a legkisebb gyülekezetben is kiáltva követeli a méreggel fertőzött
lelkeknek nagyon sok és kitartó munkával való gyógyítgatását. Elkésérik,
hogy a sok teendő nem hagy időt szórakozásra, pihenésre? Eljő egyszer
a pihenés ideje is, de most munkára és csakis munkára vagyok rendelve.
És jól is van ez így. Ki tudja, nem különös kegyelem-e, hogy ennyi mun-
kával terhel meg az Ur? Ki tudja, ha volna időm az élet dolgaiba való ele-

gyedésre, nem vallaná-e ennek örök kárát a lelke? — Uram mutasd meg a munkát, amely reám vár! Uram, adj sok munkát, a sok munkában örömet!

Május 21. Magvetésre hívott ide. Ján. 4, 36—38. Aratni, igen, ez jól esnék. De vetni és aratást nem látni, ez elkedvetlenít. Milyen hátatlan vagyok, hogy nem látom meg, mennyit arathatok ugyanis hűséges elődök magvetése nyomán. De milyen önző is vagyok, hogy mindjárt a gyümölcsöt akarok látni munkámnak. Az aratás kivételes kegyelem. A magvetés szent kötelesség, az egyetlen kötelességem. Nekem csak az lehet a dolgom, hogy ebben hiány ne legyen, hogy legyen aratnivalója annak, aki helyembe jön. Hogy el ne vessen orcája elől az aratás Ura!

Május 22. Kereszthordozásra állítottam ide. Mt. 10, 38; Mt. 29—30. A Krisztus keresztjének hordozása a summája annak a tanúságtételnek, amelyre az Ur ebbe a gyülekezetbe állított. A „keresztet“ érzem, a „kereszt“ miatt sóhajtozom. De tudom-e, hogy a kereszthordozás lényege nem terheknek és szenvedéseknek jól-rosszul való vonszolása, hanem önmegtágadás? Ugy tanuskodom-e gyülekezetem tagjai előtt az én Uramról, hogy követem Őt az önmegtágadásban, önmagamról, önös érdekemről teljesen eltekintvén? És úgy tanuskodom-e előttük Öröla, hogy példám, a kereszt alatt is meglévő békességem kedvet ébresszen bennük is az Ő igája gyönyörűsége voltának megismerésére? — Oh, nem vagyok méltó arra, hogy engem ideállított tanujának!

Erőt, Szentlelket veszek az Úrtól.

Május 23. Szükségem van Reá. Fil. 2, 13. Már ahhoz is, hogy akarjak igaz tanuja lenni. Még inkább ahhoz, hogy tudjak az lenni. A tehetetlenség érzése csüggeszt, de az ígélet boldogít, hogy jókedvűből cselekedni akar bennem és általam. A jól végzett munka bizonyítja, hogy hű az Ur, amit ígér, azt beteljesíti. A rosszul végzett, a meg nem kísérelt munka készlet, hogy könyörögjek: Jövel Szentlélek Uristen, munkálj bennem sok akarást, hűséges munkát!

Május 24. Tőle van beszédem ereje. Mt. 10, 20. Ez az ige alátra int: meg tudtam érteni, meg tudtam ragadni a lelkeket a szószéken, az iskolában, négyszemközt csendes lelkipásztori beszélgetésben, — nem az én sikerem, a Lélek cselekedte az én számon keresztül. Ez az Ige dorgál: erőtelen volt a szavam, nem férközött a szívekhez, — csak én szóltam, nem tudott szólni rajtam keresztül a Lélek. Ez az Ige áldott ígélet: ha nem akarok mester, hanem csak alázatos eszköz lenni, lesz ereje szavamnak, mert szól énbennem és énbőltem a Lélek. — Oh, oldd meg, Uram, nyelvem erőteljes tanúságtételre!

Május 25. A Lélek tanítómesterem. Ján. 14, 26. Gyámoltalan vagyok. Megtorpanok egy-egy homályos ige előtt. Tehetetlenül állok a bezárkózott szívek előtt. Ha megnyílnak, ügyetlen kézzel nyulok bele az előttem pihető sebekbe. De nem kell kétségbeesnem. A Lélek mindenre meg akar tanítani, amit nem tudok és amire szent hivatásomban szükségem van. Csak hallgattassam el az én bölcsességemet, hogy meghalljam tanítását. Kellő időben eszembe juttatja, világossá teszi előttem az én Uram szavait. És vigaszt nyújtva tanulatlanságomban új és bátor nekilendülésre, haladásra biztat. — A Vigasztalót, a tanító Szentlelket add nékem Uram!

Május 26. A Lélek mérsékel. Ap. Csel. 16, 6—7. Nincs inkább állandó unszólásra, mint mérséklésre szükségem? Igen, nagy szükségem van arra, de szükségem van erre is. Akkor, amikor olyasvalamibe akarom ártani magam, amihez nincs közöm. A hivek lelkében még lelkipásztorukkal szemben is van szentély, amelynek oltárához ne tolakodjék! Mérséklésre van szükségem akkor is, amikor túlbúzgóságomban egyszerre akarok bevenni olyan várat, amely csak hosszas ostrom után nyitja meg kapuját. Akkor is, amikor reformokat akarok bevezetni, amelyekre felülről nem kaptam megbízatást, amelyekre csak hiú alkotóvágy tüzel. A lelkipásztori tapintat a gyülekezetet is, a lelkipásztort is sok fájdalomtól kíméli meg! Tapintatot, a várakozásra türelmet adj, óh isteni Erő, Szentlélek!

Május 27. A Lélek példaadásom titka. Gal. 5, 22. Mintha az apostol az eszményi lelkipásztor, az Ur igaz tanujának a képét akarta volna itt megrajzolni. Ilyennek kell lennem. Ilyen tulajdonságokkal ékeskedőnek akar látni gyülekezetem, de mindenek előtt az én Uram is. Tanuságtételelem akkor igaz, ha ilyen gyümölcsök példajaként álllok gyülekezetem előtt. És tanuságtételelem akkor ejtheti foglyul a lelkeket az én Uram számára. Ezek a gyümölcsök a Lélek gyümölcsei! Magamba roskadva állapítom meg, hogy milyen nagy szükségem van a gyümölcsöket termő és érlelő Lélekre!

Május 28. A Lélek hűségem óre. Tim. 1, 14. Rám bízott az Ige, a magam és sok-sok lélek sorsa, az Urról való tanuskodás. Minél nagyobb a sáfárra bízott érték, annál nehezebb a vele való hűséges sáfárkodás. A rámbízott kincs mérhetetlenül nagy. A tőlem megkívánt hűség mértéke csak a tökéletesség lehet. Mennyi van még belőle énbennem, mennyi telhetik belőlem, jól tudom. De meg van írva, hogy a Szentlélek által a drága kincs megőrizhető. Hű sáfár és tanu akarok lenni és még mindig van nap, amikor nem jut eszembe Szentlélekekért könyörögni?

Május 29. A Lélek imádságom éltetője. Róm. 8, 26. Ime, még imádkozni sem tudok Nélküle. Sem módját nem értem, sem a meggazdagításra váró nyomorult szegénységemet nem érzem. Pedig hogy lehetnék az Ur tanuja, ha nem tudok imádkozni? De tudok, ha velem imádkozik a Lélek. És amikor csak dadogok, dadogásomat is Isten színe elé viszi a Lélek. Az imádság Lelkét add meg nékem, Uram!

Május 30. A Lélek elnyerése legyen imádkozásom állandó tárgya. Zsolt 51, 13. A hónap végére érek. Tanuságtételelem e hónapban az én pünkösdi élményem mélységének fokmérője. Van sok hálálkodnivalóm. Még több a szégyelnivalóm. Mindenek felett pedig kérnivalóm van most és lesz a jövőben is minden napon. Ezt kell kérnem: hogy elzárkóztam a Te Lelked elől, bocsásd meg, Uram! Hogy erős akartam lenni a Te erőd nélkül, érdemem szerint ne büntess érte, Uram! A Te Szentlelkedet ne vedd el tőlem, Uram!

Megdicsőült Megváltóm! Köszönöm Neked, hogy tanud lehetek. Köszönöm Neked, hogy még mindig elfogadod az én szolgálatomat! Köszönöm Neked, hogy megtartasz Szentlelked által.

Könyörgök Hozzád, sok mulasztásom megbocsátásáért. Könyörgök Hozzád munkára edző, az elbukásból leemelő, a mennyek felé sodró erőért. Könyörgök Hozzád az életemet, a munkámat hordozó pünkösdedért.

Ámen.

Budaker Oszkár.

Első ige.

Kétféle szentté-levés.

Kétféle szentté-levésről beszélhetünk. Az egyik önmagunk által van. Ez a szerzetesi és papi rendben áll előttünk. Ez azonban csak hazug és hamis szó, Isten előtt bűn és romlottság. Magunkban és magunkból semmi sem származhatik, hanem csak tisztátalanság és a szenttel ellenkező dolog. Ha mindjárt mezít-lábas barát, vagy jócselekvő szent legyen is az ember, minden-képen Ádámtól származó bűnös marad. Nem akarok magamtól magamért szentnek neveztetni és szent voltommal dicsekedni! A második, az igazi szentté-levés azért van, mert erős hittel és csüggedetlen lelkiismerettel vallom: ha szegény bűnös vagyok is, Krisztus azért mégis szent az ő keresztsége, szent igéje, szent-sége és Szentlelke által. Ez az egyedüli igaz, Istentől adott szent-volta az embernek.

Miképpen nyerem ezt el? Mi közöm van a Szentlélekhez? Azt felelem: a Szentlélek keresztelt engem, Krisztus evangéliomát prédikálja nekem és szívemben felébreszti a hitet. Hiszen a keresztség, az evangéliom és a hit nem belőlem származik, hanem a Szent Lélek ajándékozta azokat nekem. A keresztség alkalmával engem megérintő kéz nem emberé, hanem a Szentlélek keze, a prédikátor felénk forduló ajka és szava nem az övé, hanem a Szentlélek szava és prédikációja, mely ilyen külső eszközökkel bensőleg hitel ajándékoz és megszentel.

Amennyire nem tagadjuk megkeresztelt és keresztyén voltunkat, úgy szent-voltunkban se kételkedjünk. Az emberek ne féljenek és ne riadjanak vissza attól, hogy őket a földön szentnek tartsák. Mert nem gőgösség a keresztyéneknek Krisztus után szentnek nevezése, hanem Isten dicsősége és magasztalása. Ezzel nem saját romlott cselekedet-szentségünket dicsérgetjük, hanem a Szentlélek keresztségét, szentigéjét, kegyelmét és lelkét, melyeket nem magunkból nyerünk, hanem a Szentlélektől kapunk ajándékol.

Ha igazán hiszünk az anyaszentegyházban, akkor nem szabad kételkednünk a mi szent-voltunkban, amint nem kételkedhetünk abban sem, hogy megkereszteltettünk és Krisztus vére értünk kiontatott. Ha ezt komolyan hiszed, akkor önmagadat is szentnek kell vallanod. Igaz, hogy a Szentlélek időközönként megengedi a keresztyének elesését, tévelygését, bűnbe sodródását, de ezt azért cselekszi, hogy ne tetszhessünk önmagunknak, mintha saját erőnkől szentek lehetnénk, hanem meglássuk igazi állapotunkat és megismerjük, hogy kitől kapjuk a mi szent-voltunkat.

Luther Márton: Jézus búcsú-beszédeiből.

Tanulmányok.

Nehézségek az igehirdetőben.

Az üres templomok problémája foglalkoztatja mindinkább a napisajtót. Olvasunk arról, hogy Londonban mennyi az üres templom, majdnem hiteles híreink vannak arról is, hogy Amerikában hány denomináció temploma zárattatott be hívek hiányában. Tudunk arról is, hogy Németországban egy-egy istentiszteletet csak néhány ember hallgat végig. Ne beszéljünk az orosz, vagy mexikói állapotokról.

Látható az is, valamennyiünk szeme előtt, talán sokszor a magunk részvételével folyik le az az interconfessionális verseny, amelyben mindegyik egyháznak az a törekvése, hogy valamiben felülmulja a másikat, vagy többet mutasson a szomszédjánál s a hívők megítélése szerint értékesnek és nélkülözhetetlennek lássék a működése. A harmadik megjegyzés pedig az, hogy ezen a két tényen kívül magában az igehirdető lelkészben olyan érzések szólalnak meg napjainkban, amelyek a múltban majdnem ismeretlenek voltak. A kielégítetlenség érzéséről beszélhetünk egymás között, tudjuk munkánk sok esetben való hatástalanságát, érezzük homiletikai vonatkozásban felkészületlenségünket. Olyan érzések ezek, amelyek elszomorítóak, de azután meggondolkoztatnak és arra kényszerítenek, hogy a homiletikát a lelkész olyan személyi és egyéni problémájává tegye, hogy többé ne térhessen ki az elől a megoldás elől, amely részére mégis csak adva van az interna vocacio alapján.

Ezen bevezető helyzetjelentés után gondoljunk arra, hogy mi volt s mi ma az igehirdetés? Régen irodalmi élvezetet nyújtott, amikor még nyomtatott betű alig volt forgalomban, az igehirdetés alkalmá nélkülözhetetlen volt a gyülekezet szempontjából. Természetesen, hogy ez az igehirdetés mindent felölelt, ami a gyülekezet tagjait a tanulás szomjúságától vezetett el csak érdekelhette. Így válik az igehirdetés tanítássá abban az értelemben, hogy nemcsak gazdaságtanra s annak részeire tanítja a hallgatóságot, hanem olyan kultúrjavakat is közöl velük, amit nekik sem az élet, sem az iskola nem nyújtott. A napiéletnek később lényeges részévé válik, szórakoztató s esemény jellege van. Thököly naplójában olvasható az a tétel: ekkor prédikációt hallgattam. Főuraink patrónus joga ebben a tényben fedezhető fel. Náluk fordult elő az, hogy lelkészeik megválasztásánál különös tekintettel voltak arra, hogy az illető milyen iskolát járt s milyen tanítása van. Nem sokban különbözik a modern város kegyúri gyakorlatában az a kívánság, hogy a választás alá kerülő lelkész a város uralkodó irányzatának a véleményével egyezzen.

A magyar igehirdetés története ezeket a tényeket még nem

fedte fel s nem bocsátotta a nyilvánosság elé, de a magyar lelkészkar ismeri ezt az igehirdetői successivitást, amely legalább is az apostoli successivitással egyenlő értékű s így látja meg a maga egészében, hogy az ő igehirdetői személyétől milyen sokat kíván meg az Úr, az Ige, az egyház, a hívek és a kor.

Az igehirdetés Istennek az Ige által, annak megszólaltatásával való szolgálata. A lelkész, mint igehirdető aktív szolgálatot végez, a hallgató gyülekezet munkája az első fázisban passív, de a cél az, hogy az ő hithallása aktív legyen s a hallgató megmutassa magát, mint aktív keresztyén ember.

Ha ez nem minden esetben sikerül, ha ennek akadályai, gátló s befolyásoló fázisai vannak, erről a fent megadott szempontokon kívül úgy beszéljünk, ahogy a ma lelkésze előtt ez valószínűsíthető.

Beszéljünk a kérdés hat oldaláról!

1. Az első a teológiai oldal. Milyen jogos felháborodás él valamennyi bevett egyház lelkésze lelkében, ha igehirdetői munkájának értékét valaki összehasonlításba hozza egy denomináció munkás igehirdetésével. Rögtön arra hivatkozik, hogy ő teológiát végzett s olyan szempontjai vannak, hogy ő egészen másként nézi az ígét, nemcsak hittel és a Szentlélek vezettetésével, hanem sokévi élményt jelentő tanulmányaival is. Bár igaza volna az így jogosan felháborodott kartársainknak! De valóban indokolt s elfogadható-e az ilyen különbségtevésre hajlamosság?

Mennyire vagyunk még vagy már teológusok, főképen a homiletikai munkánkkal kapcsolatban? Ki hisz közülünk abban, hogy a négy vagy tízévi teológiai munkásság célja az, hogy minden lelkész ember tudja azt alkalmazni az igehirdetésben s ki az közülünk, aki homiletikai sikertelenségei között komolyan gondolna arra: kezembe veszek valami jó teológiai könyvet s megkezdem abba hagyni, vagy leértékelt teológiai gondolkodásom újjáépítését?

Nem úgy emlékezik-e vissza ifjúkorának teológiájára: nem érdekelnek már a különböző irányok és körök harcai, elegendő olvasni és megismerni az Írást s egyéni tapasztalataim átsegítenek a nehézségeken. Senkit nem szabad vádolni és ostromozni akkor, amikor egy gátló nehézséget elakarunk venni az útjából, de azért mégis határozottan alá kell húzni azt a követelést: több teológiát a lelkész munkájába. Ennél a követelésnél nem helyes meginduló gondolat az: engem az egyháztörténet érdekelt s ma ez a tudomány amúgy is sorskérdése a magyar protestántizmusnak, azzal fogok foglalkozni. Amennyi igazság van ebben a felsőhajtásban, annyi kárt is okoz magának az igehirdetésnek, mert az ilyen testvér beszédei tele lesznek történelmi illusztrációkkal, amelyet elbír a gyülekezet egy-két hónapon át, de egy élet végéig kissé sok volna ez az egyoldalú munkásságnak a homiletikára gyakorolt hatása. Ugyanez áll az ószövetségi tudományokra s a többi speciálkollégiumokra is. Hiszen abban van épen a ho-

miletika nagy hiánya, hogy nem tudunk mi lelkészek elég sokoldalúak és változatosak lenni, nem az igehirdetésben, hanem a teológiai közszellem és közszükséglet felfedezésében és alkalmazásában. Az igehirdetőnek szüksége van bizonyos teológiai probléma-látásra, mely még a legegyszerűbb falusi gyülekezetnek is ki nem mondott óhaja. A bibliaórák őszinte közönsége tudna arról bizonyosságot tenni, hogy mennyi minden érdekli őket s milyen rengeteg kérdést csak felületesen érintve tárgyal meg a lelkész anélkül, hogy pozitív tanításokkal alapozná meg állításait.

Teológiai hiányainkat valamennyien érezzük s az azon való segítség vagy ennek az akarása egy gátló akadályt hárít el igehirdetői munkánkból!

2. Az igehirdetés világi oldala. Három vallomást iktatok ide. Lelkésznek mondta három különböző életpályán működő ember. Az első egy mérnök volt: mi vagyunk a legrosszabb emberek, mert mi módoljuk ki azt, hogy a gépek beállításával minél több embert tegyünk munkanélkülivé; mennyivel boldogabb a pap, aki tud ezeknek egy darab kenyeret adni. A másik egy előkelő jogász mondása: Ma legtöbbet tudnak a papok, mert munkájuk érdekében mindennel foglalkoznak, mindent maguk előtt látnak s a megoldathatatlannak látszó problémákat is közelebbről látják, mint magunkfajta emberek. A harmadik egy templomos egyetemi tanár, aki azt mondja: nem várok mást a papomtól, csak azt, hogy az Írást ismerje s annak igazságát nekem megtanítsa. S ha igazolni akarja valamelyik új nézetét, nekem legmegfelelőbb az, ha bibliai idézettel támasztja alá véleményét. Tudásom kevés, de hinni és bízni Istenben akarok. (Mind a három magyar ember, az egyik evangélikus, a másik református, a harmadik római katolikus.)

Ez az élet üzenete az igehirdetőhöz. Vajjon olyan hatást vált-e ennek tudata az igehirdetőből, mint amire szüksége van, vagy pedig farizeussá és elbizakodottá teszi-e? Ami munkája szempontjából nagyon is kárhoztatandó.

Itt jelentkezik az igehirdetőnek a világgal való viszonyában állandóan észrevehető nehézsége. Személyi megjegyzéseken, de nagy és gyorsan mozgó eseményeken, rögtöni és határozott kritikát kell gyakorolni tudnia. Az orvos tévedhet enyhébb vagy súlyosabb beteginél a diagnózisban, a lelkésznek nem lehet és nem szabad tévednie, mert véleménye, illetőleg kinyilatkoztatott kritikája a tömegé lesz, de azért sem szabad tévednie, mert véleményét mindenki az egyház kritikai véleményének tekinti. Így bontakozik ki, minden gondolkodó lelkész előtt az igehirdetői munkának a világgal való érintkezésében az a fontos momentum, hogy a világban állandóan a teológus szemével nézzen s mindent az Igéhez mérjen. Ez a csodálatos és megmagyarázhatatlan, kifejezhetetlen, de meglevő és élő közszellem, amely irányította és irányítja Istenen kívül egyházunk hajóját.

A mai idők rendkívül sok, egymásra torlódo eseményzuhatagában komolyan kell látnunk azt, hogy a gyülekezet tudni akarja, mi a véleménye az egyháznak az akut kérdésekről. Ezekben a vonatkozásokban nem lehet beszélni egyéni élmények, álmok és egyházon kívüliek véleménye alapján. Nem mástól, egyházon kívül állóktól kell imprimaturát adjunk a világról, hanem az egyház hangjaként kell bírálatot tartsunk a világ felett. Ennek olyan egységesnek kell lennie, hogy az ohioi evangélikus lelkész véleményének teljesen egyeznie kell a kovács-házai adminisztrátor véleményével a munkanélküliség, a diktatúra, a ponyvairodalom, de még a sokkal nehezebb kérdésekben is. Ez adja az egyházunk egységét, a lelkesi közszellemet, az egyház mindenütt egységes véleményét. Nem az egyház parancsolt s egy főtől magyarázott véleménye jut így kifejezésre a világ előtt, hanem az evangélium lép és emelkedik az események fölé. A kérdést leegyszerűsíttem azzal a toldalékkal, hogy az igehirdetőnek ez a világgal való kapcsolata főként abban a vonatkozásban fontos, hogy minden jelenségben vegye észre a hit és a hitetlenség megnyilvánulását, de azért nem mindig könnyű ez a feladat, mert sok dolgok öltöznek juhoknak ruháiba, belül pedig ragadozó farkasok.

A mi jó, régi egyházi felfogásunknak ismeretes kifejezése az, hogy mi az egyház szolgálói nem kedves és csöndes kolostorok és szerzetesi cellák ablakai mögül nézzük az életet, hanem annak viharos oldalán állunk s ezért nehezebb és dicsőségesebb a helyzetünk. Ma már kissé óvatosabbnak kell lennünk ezzel a dicsekedő mondással. Nekem úgy látszik, hogy mi nagy kérdéseket kikerülünk, félünk a gyorsan mozgó eseményektől s rábízunk másokra az első véleménynyilvánítást. A világgal való szorosabb érintkezés természetes veszélye a lelkesek elvilágiasodása s ez nagy nehézsége az igehirdetőnek, de a világ fölé való emelkedése ezt a nehézséget megpróbálja ellensúlyozni.

Folytatása és befejezése a következő számban.

Dr. H. Gaudy László.

Ördögűzés.

(Egy fogházgondozó lelkész naplójából.)

II. Még talán sohasem éreztem, hogy a közös énekmondás mennyire hozzátartozik, mint lényeges alkotórész, az evangélikus istentisztelethez, mint a legelső fogház-istentiszteleteken — amikor bizony nem énekeltünk! Hazafelé tartva, egyre azon gondolkoztam: miként lehetne már a legközelebbi alkalommal éneket mondani és így teljessé tenni istentiszteletünket a fogházban is... Hogyan szerezzek 5—6 darab énekeskönyvet?... Gyülekezetem nagy adóssággal küzködő, szegény kis misszió, amely állandóan egyezkedni kénytelen. Énekeskönyvünk ára

pedig — magas. Ezen az úton nem indulhatok el! Tervezgetésemre: nincs fedezet! ... Annak azonban már nem volt akadály, hogy a legszükségesebb énekeinket le ne litografáltassam. A második fogház-istentiszteletre már magammal vittem a mi „szükség-énekeskönyvünket“, egyetlen ív-lapon nyolc éneket. Igazán csak fillérekbe került. Ezt még a mi szegénységünk is kibírta!

És amint összegyülekeztünk újra a komor fogházkápolnában, kiosztottam a lapokat. Magam látom el a kántori szolgálatot is és talán először hangzik fel az öreg falak között evangélikus szent ének: „Szegény fejem hová hajtnálak, ha a vallás ölére nem? Ha tégedet nem óhajtnálak, kit óhajtnék mást Istenem? Te szánod a sebhedt szívet, boldog, aki hozzád siet!“ ... Együtt kapunk bele az énekbe mindnyájan, de azután azt veszem észre, hogy egyre kevesebben mondjuk. Talán nem ismerik a dallamot? ... Oh, egészen más valami akadályozza a rab-evangélikusok énekmondását! Arcukba nézek s látom, hogy könnyekkel telt meg a szemük ... a sírás szorongatja a torkukat! Sírnak a rabok! ... Pedig az, aki legközelebb ül hozzám, gyilkos, embervér piroslott a kezén ... a másik templomokat tört fel és rabolt ki ... a harmadik törvénytelen gyermekét megfojtotta ... a negyedik ... az ötödik ... a hatodik ...! Istenem, mi csoda örvények kavarnak ezeknek az embereknek a lelkében, abban a titkos mélységben, ahova emberszem le nem láthat! Hová durvulhatott ezeknek az embereknek belső világa, hogy ilyen szörnyűségeket követtek el! Mennyire a sátán karmai között lehetnek, hogy ennyire elestek! ... És most sírnak ... könnyes szemüket törülgetik ... s elakad az énekmondás remegő ajkukon.

Megsejtésem tehát nem csalt meg. Sohasem tartok többé ének nélkül istentiszteletet rabhivemnek! ... Megláttam most az ének csodálatos hatalmát, mely alkalmas időben áttöri a szív kemény kérgét is, leszereli a harag, a dacosság, a konok ellenállás, a megátalkodottság erejét. Kaput nyit, amelyen keresztül bevonulhat az Ige fénye régen lezárt szívek sötét kamráiba. Most láttam meg, hogy az ének olyan, mint az ekevas: felszántja a lélek-mezők földjét és alkalmassá teszi a magvetésre, az új élet csirájának befogadására ... Próbálom kihasználni az Istentől kapott alkalmat, hogy megtartsam ezt a megindultságot, hiszen ezekre az emberekre nézve valóságos jótétemény, ha szóhoz juthat egyszer a szív, ez a legelső lépcső — felfelé. Azért hát csak tovább mondjuk az éneket!

Textusom: Zsoltár CXXX. 1—4. Az Ige is egészen az ének gondolataihoz simul s igehirdetésemmel is tovább vezetem azokat a hullámokat, amiket az ének vert fel. Zúg a vihar mindaddig, amíg a kereszt tövébe nem érkezünk mindnyájan és imádság után el nem mondjuk az ének befejező verseit: „Tested piros vérrel virágozott értem, ki száraz ág vagyok ... Kik eltévedtek az úton, azokért jöttél Jézusom!“ ... Ebben a hitben nyugszik

meg mindnyájunk szíve. Hiszem is, hogy ezen az istentiszteleten angyalszárny érintette rab-híveim lelkét s hiszem azt is, hogy ebben nagy része van a közös ének-mondásnak is.

Mielőtt visszatérnének a cellákba, megállok velük a kápolna előtt s megtudakolom, mi indította meg szívüket? Egymás után kapom a feleleteket: „Ez az ének visszavitt a falumba, a templomunkba... hazavezetett“ „...Eszembe jutott, mikor ezt az éneket énekeltük kis lány koromban az énekkarban“ ...„Magam sem tudom, de valami szorongatta a szívemet s én is együtt sírtam a többiekkel.“ Vallomások ime arról, hogy az ének szavára fehérnek, tisztának álmodták magukat újra... önmagukat siratták, talán úgy mint Péter, talán csak úgy, mint Judás! Tükörbe néztek s egy pillanatra megborzadtak önmaguktól. Pár szót mondok még búcsuzásul és megint csak megfogadom: Sohasem tartok többet ének nélkül fogház-istentiszteletet.

Pedig fárasztó a vasárnapi harmadik igehirdetés után előénekesként éneket vezetni. Fárasztó — de úgy látszik — Isten kegyelmes áldása megpihen ezen a fáradságon.

Nagy Miklós

zalaegerszegi lelkész.

Régi magyar liturgikus imádságok az egyházi év ünnepeire.

Az 1598-ból származó *Keresztúri Agenda* tartozékát képező „Az evangéliomok, es az epistolak: mellyeket esztendő által szoktak az keresztyeneknek Gyülekezetibe olvasni, es hirdetni“ című, *Lethenyi István* összeállításában használatba került *lectio-narium* 1631-ből és 1634-ből való kiadásának a soproni líceum könyvtárában meglevő egy-egy példánya alapján közli:

Dr. theol. Jánossy Lajos
egyetemi tanár.

34. *Rogate* vas. — Ep.: Jakab 1:22-27. — Ev.: Ján. 16:23-30.

Úr Isten, mi mennyei szerelmes szent Atyánk, ki az Te sz. Fiadnak általa minekünk meg ígérted, hogy valamit az ő Nevében kérünk, megadod minékünk: kérünk ezokáért tégedet, tarts meg minket az te sz. Igédben, add minekünk az te sz. Lelkedet, hogy igazgasson és viseljen minket a te szent akaratod szerint. Oltalmazz meg az ördög országától, csalárd tudományától és hamis isteni tiszteletitől; őrizd meg testünket is és életünket minden gonosz szerencsétül. Add minekünk az te áldásodat és békeségedet, hogy mi mindenben az Te kegyelmességedet meg ismerhessük és tégedet mind ez világon és mind az másikon az Jézus Krisztusnak általa dicsérhessünk és magasztalhassunk, Ki

te veled és az sz. Lélekkel él és uralkodik mind örökkön örökké, Ámen.

35. *Aldozócsütörtök ünn.* — Ep.: Ap. Csel. 1:1—11. — Ev.: Márk 16:14—20.

Úr Jézus Krisztus, Atya mindenható Istennek szent Fia, ki nem vagy immár szegény és nyavalyás állapotban ez földön, hanem az te Atyádnak jobbján mindeneken uralkodol: kérünk Téged, bocsásd el minékünk az Te sz. Lelkedet és adj jámbor Egyházi Szolgákat, tarts meg az te Igédben minket és távoztasd tőlünk az ördögöt és a kegyetleneket, mindaddig, míg az te ellenségeid neked lábaid alá vettetnek, hogy mi Te általad az örök boldogságra juthassunk, és örökké élhessünk. Ki élsz és uralkodol az Atyával és szent Lélekkel, mindörökkön örökké, Ámen.

36. *Aldozócsütörtök utáni vas.* — Ep.: I. Péter 4:7—11. — Ev.: Ján. 15:26—16:4.

Úr Isten, mi mennyei szerelmes szent Atyánk: hálát adunk mi te néked, hogy az te sz. Lelkednek általa az Te Fiadról, az mi Urunk Krisztus Jézusról bizonytságot tettél; kérünk is Tégedet, mivelhogy ez világ efféle bizonytságtételt el nem szenvedhet, adj szívet minékünk és vigasztalj minket, hogy az háborúságban meg ne botránkozzunk, hanem az Te bizonytságtételeddben és igédben meg maradassunk, és abban a gyülekezetben, mely Tégedet és az Te sz. Fiadat ismeri, találtassunk, és végre az örök boldogságra juthassunk. Ugyanazon Te szent Fiadnak, a Krisztus Jézusnak általa, Ki veled és az Sz. Lélekkel él és uralkodik, etc. Ámen.

37. *Pünkösd ünn.* — Ep.: Ap. Csel. 2:1—18. — Ev.: Ján. 14:23—31.

Úr Jézus Krisztus, Atya mindenható Istennek szent Fia, Ki ez mai napon az apostolokra az Te ígéreted szerint az Te sz. Lelkedet csodálatosképpen elbocsátottad és ez által őket megvilágosítottad és megerősítetted: kérünk Tégedet, hogy add nekünk is az Te sz. Lelkedet, hogy igazgasson és vezéreljen minket az te kedved szerint való életben és Ő vigasztaljon minket minden kísértetinkben és nyavalyánkban, Ő tartson meg az eretnekségek ellen az igaz tudományban, hogy az igaz hitben meg maradassunk, az atyafiúi szeretetben és minden jóban növekedhessünk, — és annak a kegyelemnek, melyet minékünk az Te szent halálloddal szereztél, reménysége által az örök boldogságra juthassunk. Ki élsz és uralkodol az Atya Istennel és az Szent Lélekkel, mindörökkön örökké, Ámen.

38. *Pünkösd-hétfőn.* — Ep.: Ap. Csel. 10:42—48. — Ev.: Ján. 3:16—21.

Úr Isten, mi mennyei szerelmes szent Atyánk: hálát adunk mi Teneked, hogy az te atyai kegyelmességedből minékünk bűnös embereknek ajándékoztad az Te sz. Fiadat, hogy mi őbenne higgyünk és az őbenne való hit által üdvözüljünk, kérünk is Tégedet, add az Te Sz. Lelkedet az mi szívünkbe, hogy mi az Te

sz. Fiadban való hitben mind végig meg maradhassunk és az örök boldogságra juthassunk. Ugyanazon Te sz. Fiadnak, az mi Urunk Krisztus Jézusnak általa, Ki te veled és az Sz. Lélekkel, él és uralkodik, etc. Ámen.

39. *Pünkösdkedden.* — Ep.: Ap. Csel. 8:14—17. — Ev.: Ján. 10:1—10.

Úr Isten, mi mennyei szerelmes szent Atyánk, ki megtékittetted az mi nyavalyás voltunkat és az Te sz. Fiadat pásztorul adtad, hogy ő minket az ő oltalmával szent egyházadban mind az haláltól és mind az ördögtől megszabadítson és meg oltalmazzon: kérünk Tégedet, add minékünk az Te sz. Lelkedet, hogy miképpen ez Egy Pásztor ismer minket és mindenben gondunkat viseli, azonképpen mi is megismerhessük Őt és teljes szívvel csak Ő hozzá ragaszkodhassunk, minden szükségünkben segítségért és vigasztalásért Ő hozzá mehessünk, az Ő szavát hallhassuk és ekképpen az örök boldogságra juthassunk. Ugyanazon Te sz. Fiadnak általa, Ki Te veled és a Sz. Lélekkel él és uralkodik, etc. Ámen.

40. *Szentháromság ünn.* — Ep.: Rom. 11:33—36. — Ev.: Ján. 3:1—15.

Úr Isten, mi mennyei szerelmes Sz. Atyánk: valljuk, hogy semmi jó nincs bennünk és hogy az mi bűneinkért örökre el kellene vesznünk, — de kérünk Tégedet, légy kegyelmes mihozzánk és add az mi szívünkbe, az Te sz. Fiadért, az mi Urunk Krisztus Jézusért, az Te Szent Lelkedet, hogy minket újonnan szüljön és új emberré tegyen, hogy mi az bűnnek Krisztusért való megbocsánatját, mely az keresztségben megígértetett, biztonnal hiessük, és felebarátainkat szerethessük és minden jóban öregbülhessünk, és ekképpen az örök boldogságra juthassunk. Ugyanazon Te sz. Fiadnak általa, Ki Te veled és az Sz. Lélekkel, egy bizony Isten, él és uralkodik mindörökkön örökké, Ámen.

41. *Szentháromság ünnepe után I. vas.* — Ep.: I. Ján. 4:7-21. Ev.: Lukács 16:19—31.

Úr Isten, mi mennyei szerelmes szent Atyánk: kérünk Tégedet, hogy úgy igazgasd és úgy vezérelj az mi szívünket az Te Sz. Lelked által, hogy meg ne utáljuk az Te szent Igédet, mint az a gazdag ember, hanem Tebenned bízván, az mi Tetőd vett marháinkkal jól élhessünk, az kevélységet és az szertelenséget eltávoztassuk, szegényeket és az nyomorultakat segíthessük, és az háborúságot, melyet reánk bocsátasz, az örökké való jónak reménységével békeséggel szenvedhessük és az örök életre juthassunk. Ugyanazon Te szent Fiadnak, Jézus Krisztusnak általa, aki Te veled és az Szentlélekkel él és uralkodik, etc. Ámen.

Vasárnapi és ünnepi beszédek.

A belső szobában. *)

Husvét utáni V. vasárnapra.

Máté 6:5—13.

Nem szorul-e rá korunk keresztyén embere különösen is arra, hogy meghallgassa ezt az ígét, mely arról szól, hogy be kell vonulnia a belső szobába? Milyen nyugtalan az idő, melyben élünk. Ugy látszik, mintha az élet árja össze akarna csapni felettünk, hogy elnyeljen minket. Ez kétségtelenül veszedelmet rejt az egyes ember lelki életére is. Olyan könnyen esik meg, hogy lelkünk túl akarja magát tenni a veszedelmeken és ezért külsőségessé és szórakozottá válik. Ezért van szükségünk a belső szobáról szóló figyelmeztetésre.

Itt van az a forrás, melyből a keresztyén élet ereje származik. Aki elkerüli a belső szobát, kárt szenved lelkében. *Minden hanyatlás a lelki élet terén akkor kezdődik, ha elhanyagoljuk a belső szobát.* Nem élhet senki igazi életközösségben Istennel, ha nem itt él együtt Istenével. Azért keresztyén embernek sohasem szabad azt mondania, hogy nem ér rá egy kis időt itt eltölteni. Időt kell teremtenie erre, ha mindjárt az éjszakát kell is segítséggül hívnia.

Vannak, akik félnek az egyedüllétől, mert akkor azonnal jelentkezik belső ürességük. Ezért nem élhetnek társaság nélkül. Kiténik, hogy belső tartalom nélkül szűkölködnek. Ezért mások meggyőződése alapján élnek. Természetesen nem ilyeneknek való a belső szoba. Nincs itt mit keresniök.

A belső szoba azok számára rendeltetett, akiknek van valamilyen életközösségük Istennel. Sohasem találják azért azt üresnek és unalmasnak. Akkor vagyok legkevésbé egyedül, amikor egyedül vagyok, mondja egy régi bölcsesség. Mert ilyenkor vagyok legközelebb Istenhez, így pedig nem vagyok magamban.

Számukra a belső szobáról szóló ige *evangéliommá* lesz. Nem kötelesség, hanem jog. Belső szobájuk lesz számukra az a hely, ahol legáldottabb óráikat tölthetik el. Nem tudom elfelejteni, amit egyszer egy nordlandi szegény öregasszony mondott nekem: „Ha a belső szobáról szól az igehirdetés, mindig eszembe jut otthonom kályhasarka; itt folyt le Megváltómmal való esküvőm. Hála legyen Istennek ezért a kályhasarokért“. Szerette belső szobáját, ha az mindjárt kályhasarok volt is csupán. Neked is arra kell törekedned, hogy megszeressed a magad belső szobáját.

Hogy megszerethessed, szorgalmasan kell azt használnod.

*) Th. Freihow „Praekener“ prédikációs gyűjteményéből. A norvég hitvallásos igehirdetők képviselője.

Ézért mondja Kempis Tamás: „A gyakran látogatott belső szoba: gyönyörködtet, az elhanyagolt: unalmassá lesz“. (De imitatione Christi. Lib. I. Cap: 20:25.)

Ne feledjük el az *ajtót bezárni* — mondja Jézus. Bezárni az ajtót minden elől, ami háborgathat, a világ lármája, gyásza, gondja és öröme elől, *hogy egyedül lehessünk Istennel*. Ha magunkkal visszük a világot, nem lehet az magános szoba, mert nem vagyunk magunkban.

Pedig ez az, ami mindennél fontosabb, hogy egyedül maradjunk Istennel. *Igy tud ő hozzánk szólni*. Egyébként annyira el vagyunk foglalva magunkkal és a világ ügyeivel, hogy Isten nem tud velünk beszélgetni. A belső szobában csend van, itt el tudjuk mondani: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!“ (I. Sámuel 3:10.)

Itt aztán megláthatjuk magunkat, igazi arcunkat. Itt le kell szednünk magunkról minden díszet, minden idegen tollat, mellyel az embereket tévesztettük meg. Mennyire kiforgatva érzik magát az ember mindenéből. Fáj ez, de mégis jó. Ilyen uton *valóban* föltáruul az ember belseje Isten előtt és elnyerheti azt a békét, mely megmarad, ha minden más összeomlik is.

És ha előbb Isten szólt hozzánk, akkor szólalhatunk meg mi is.

Mindegyikünknek van kísértetése, hibája, bűne, szüksége, melyeket Isten elé kell vinnünk. Ezt könnyebb megtennünk akkor, ha magunkban vagyunk. Nem lát senki az Egyetlenen kívül. Ha egészen magunkban vagyunk, könnyebben vetünk le minden magunkra erőltetett dolgot.

A magános szobában nemcsak könyörögnünk kell Istenhez, hanem *hálát is kell adnunk*. Az apostol azt mondja, hogy mindenkor adjunk hálát az Atyának mindenért a Jézus Krisztus nevében. (Efezus 5:20.) De van-e jobb alkalmunk Istennek mindenért hálát adnunk, mint a magános szobában, ahol Isten minden jótéteményét, — még a gondokat is, — elvonultathatjuk lelki szemünk előtt?

Megérted-e, hogy ezek a keresztyén ember legáldottabb órái?

A belső szobáról ezzel még nem mondtunk el korántsem mindent. A magános szobának nem az a rendeltetése, hogy benne egy-egy boldog órát eltöltsünk Istennel, ha pedig kijövünk, egész napra becsapódják mögöttünk az ajtaja. Rendeltetése inkább az, hogy a magános szoba csendjét, békéjét és áldását magunkkal vigyük az egész nap harcába és munkájába. Hogy szét ne tépjen minket a sok gond és kötelesség. Ezek mind felsorakoznak ajtónk elé és leleselkednek ránk. Az állomás azt kijáltja: Siess, a vonat azonnal indul! A gyár azt harsogja: Siess, csöngetnek már! Leveleket kell írni! Betegek, szegények várják gondoztatásukat. Elhalaszthatatlan kötelességek szólítanak.

Mindegyik azt mondja: Siess, nem várhatunk rád! És száz hullámmal el akar borítani az élet árja.

Ilyenkor nyilvánul meg a belső szoba teljes áldása. Ha elvihetjük magunkkal a napi munkába azt a békét és erőt, melyet benne nyertünk. Benne élünk a mindennapi törődésben és mégis *Istenben élünk*.

Életünk sohasem szakad így két részre, egy, az Istenben és egy, a világban töltött életre, melyeknek egymáshoz semmi köztük. A keresztyén élet művészete éppen az, hogy *mindig Istenben él*. Ehhez akar minket hozzásegíteni a belső szoba.

Th. Freihow.

Norvégból ford.: Wolf Lajos.

Bizonyságtévők.

Jézus mennybemenetele ünnepére.

Zsid. lev. 12, 1—2.

Keresztyén gyülekezet! Hadd kezdjem egy őszinte vallomással: amikor felkértek, hogy itt ezen az ünnepen prédikáljak, az első pillanatban kiszaladt a számon a szó: ugyan mi köze van ennek a kettőnek egymáshoz: Báselnek, meg a báselieknek — és Jézus Krisztus mennybemenetelének? Nem vagyunk mi túlságosan is józanok és kedélyesek, felvilágosodottak és közönyösek ahhoz, hogy erről a témáról igazán beszélni tudnánk? De vajjon nem szószerint ugyanez áll-e más városok más embereire? Mert a Jézus Krisztus mennybemenetele nem olyasmi, amit mi emberek csak úgy magunktól hajlandók volnánk igaznak, valóságnak tartani, elfogadni. Hanem sokkal inkább: Jézus Krisztus mennybemenetele úgy jön hozzánk, mint egy nekünk szóló üzenet. És mi nem is azért gyülekeztünk most össze, hogy azon tanakodjunk: mit is kezdünk hát ezzel az üzenettel, hanem mi azért vagyunk itt, hogy ezt az üzenetet meghalljuk és ez kezdjen el bennünk és velünk valamit!

Ez az üzenet tehát itt van. „Annakokáért mi is (mi is itt Bâselben!), kiket a bizonyságoknak ily nagy fellege vesz körül . . .“ Így kezdődik az ige. *Tanubizonyságtévőkről* van itt szó, emberekről, akik bizonyságot tettek és ma is bizonyságot tesznek. Nem én beszélek tehát néktek erről az üzenetről, hanem ezek a bizonyságtévők mondták el nekünk és szólanak róla ma is, — én csak megismételhetem azt. És még hozzá: nem is egy bizonyságtévőről van itt szó, hanem sokról, a bizonyságok fellegeről! Kicsodák ezek a bizonyságok? A zsidókhoz írt levél 11. fejezetében olvashatjuk a neveiket: Ábel és Énoch, Ábrahám, Izsák és Jákób, Mózes és József és a parázna nő Ráháb, — ezek azok a bizonyságtévők, akik nekünk erről az üzenetről beszélnek. Mennyiben, miképen cselekszik ezt? Az ige csak azt mondja róluk, hogy: *hittek*. Nem azt olvassuk felőlük, hogy talán keresztyén nevelésben részesültek és erről példás életük gyümölcseivel

tettek tanulságot, arról sincsen szó, hogy elveszett gyermeki hitüket találták meg újra, vagy hogy egyházas lelkülettel tüntek ki, hogy kegyesek lettek volna, vagy nagy teológusok. Minderről nincsen szó, hanem csupán azt az egyet halljuk, hogy: hittek. Ebben áll az ő bizonyágtévésük. Ez által szólanak ők hozzánk, mint bizonyágtévők. De hát vajjon csakugyan igaz az, hogy ők beszélnek hozzánk? Tényleg körülvesz minket a bizonyágoknak a fellege? Hol vannak hát akkor ezek a bizonyágok? Vagy talán úgy áll a dolog, hogy ők éppen csak ebben a könyvben, a bibliában élnek? Kedves barátaim, ne becsljük le ezt a könyvet. Nem csekély dolog ez, sőt talán ebben az esetben döntő jelentőségű, ha azt mondhatjuk, hogy: ők valósággal élnek ebben a könyvben. Hogy igaz, ami itt róluk áll: meghaltak immáron, de jóllehet meghaltak, mégis beszélnek. Beszélnek itt ebben a könyvben és ez az ő szózatuk akkor is hallható lesz, amikor sok más hang, amely ma ugyancsak felveri ezt a világot a lármájával, már rég elnémult. Ezek a bizonyágtévők azonban nem csak itt ebben a könyvben élnek. Nem maradtak utódok, lelki gyermekek nélkül, az ő hitük követőkre talált. Mindig akadtak ezen a világon emberek, akik így bizonyágot tettek; egészen egyszerűen: hittek. Így vannak most is ezek a bizonyágtévők valósággal körülöttünk. Emberek, akik hisznek; Oroszországban, Németországban, meg itt, Bâselben is. Akármint vélekedünk is efelől, ez tény. És ha nekünk ezek az emberek, akik most, itt hisznek, nem tetszenek, ha ő bennük nem tudunk megbízni, — akkor ám térjünk vissza az első bizonyágtévőkhöz és a bibliához, amely róluk szól. Mindez nem változtat a tényen: a bizonyágoknak fellege vesz bennünket körül.

Ez pedig az ő bizonyágtévésük: *Jézus Krisztus mennybe-menetele*. Arról szól az ő bizonyágtévésük kedves bâseliek, amit ti ki tudja hányszor hallgattatok már nagy gyönyörűséggel Bach, Mozart és Beethoven mise-oratóriumaiból, itt ebben a székesegyházban ülve, kottalapokkal a kezetekben; qui sedet ad dexteram Dei Patris — aki ül Istennek, a mindenható Atyának jobbán. Bárcsak meghallgattátok volna ezt az igaz bizonyágtévést! Mert hinni annyit tesz, mint *felnézni* Jézusra a mi hitünk elkezdőjére és bevégezőjére. Vagyis amikor hiszünk, akkor *felnézünk* erről a földről, ebből a mi földi életünkéből, felfelé. Ezért nincsen is azon semmi különös látnivaló, amikor valaki hisz. Mert ugyan mi érdekes van abban, ha egy ember hisz, ha egy embernek bizonyos meggyőződése, vélekedése vannak, amelyekre így vagy amúgy jutott? Az ember hite éppen olyan földi, emberi dolog, mint akármi más cselekedete, — nem jobb és nem rosszabb. A hit, mint az ember cselekedete az ige szerint: a hitnek magának csak közbülső része. De mit ér ez, a *kezdet* és a *befejezés* nélkül? Ezeknek a bizonyágtévőknek a hite is mikor hozzánk szól, nem ezekre az emberekre irányítja figyelmünket, de még csak nem is saját magunkra. Ha mi ezt a bizonyágtévést

igazán meghalljuk, akkor egy pillanatig sem adhatjuk át magunkat a szemlélődésnek és az elmélkedésnek: hogyan is lenne az, ha egyszer mi is hitre jutnánk? Hanem sokkal inkább figyelmünket és tekintetünket arra kell irányítanunk, akiről ez a bizonyosságtevés szól. Mert a hit nem jelent mást, mint ezt: *elfordítani tekintetünket* az emberről, az ő hitéről, vagy hitetlenségéről, elfordítani mindenekelőtt saját magunkról, nem törődni többé az a kérdéssel, hogy tudunk-e, akarunk-e hinni, hanem mindentől elfordulva, eltekintve felnézni arra, aki hitünknek elkezdője és bevégezője: *Jézusra*.

Ezek a bizonyosságtevők, akik itt hozzánk szólanak, azt mondják, hogy ők láttak valamit. Látták Krisztus mennybemene-telét, azt, hogy Jézus: „Istennek, a mindenható Atyának jobbára üle.” — Barátaim, aki ezt cselekedte, amiről ez a bizonyosságtevés szól, aki az Isten jobbára ült, annak *hatalma* van. Nem olyan-féle hatalom ez, mint ennek a világnak erői és hatalmasságai, amelyeket mi is ismerünk s talán egyik-másik felett rendelkezünk is, — hanem ez a teljes hatalom mennyen és földön. Ez a menny és föld termőjének hatalma, aki úr mindenek felett. Nem olyan hatalom ez, mint egy zivatarnak vagy zugó vízesésnek az ereje, amely rajtunk kívül van, amelynek a szemlélői vagyunk, — hanem ez a hatalom fölöttünk van, igényel minket, uralkodik rajtunk, előle nincs menekülés, előtte le kell borulnunk rémülettel és imádatlalt: én Uram és én Istenem! Ez az, amit ezek a bizonyosságtevők láttak és erről tesznek előttünk bizonyosságot.

És most gondoljuk meg, hogy mit jelent mindez: az aki életünknek ura, tehát az a hatalom, amely a mi egész létünkön uralkodik, testünkön, lelkünkön, életünkön, halálunkon, ez az isteni egyetleneg páratlan hatalom nem a sors, a természet, a tűz, a víz, az elektromosság, a lélek, — lenne az bár a lelegeve-nebb és legmélyesebb lélek, — ez a hatalom még csak nem is az én — ez a legnagyobb hatalom, amelynek erejét nagyon is jól ismerjük, — hanem ennek az életünk felett uralkodó, velünk rendelkező hatalomnak a neve: Jézus. Ő róla beszélnek nekünk a bizonyosságtevők, Jézusról, akinek hatalma van, — a hatalomról, amelynek Jézus a neve. Ezt látták, — és hogyan is történhetett volna ez másképpen, — egy csodában. Jézus fölemel-tetett a földről és egy felhő takarta el őt szemek elől, — így olvasunk erről az Apostolok cselekedeteiről írott könyvben. De amit ők itt láttak, az igazában csodálatosabb volt, mint maga a külső csoda.

Mert kicsoda is ez a Jézus, akit ők olyan hatalmasnak lát-tak, — kicsoda ez a hatalom, amelynek Jézus a neve? Az ige szerint: Jézus az, „aki az előtte lévő öröm helyett *megvetve a gyalázatot, keresztet szenvedett*.” Ez a Jézus tehát a nagypéntek Jézusa. Mit akar ezzel az ige mondani és hogyan értsük ezt? Keresztről és gyalázatról olvasunk; — lehetséges volna, hogy

az, aki a keresztet és gyalázatot elszenvedte, az Úr? Igen, ez lehetséges. Álljunk csak meg ez előtt a kép előtt: a megfeszített Jézus fájdalomtól eltorzult arca előtt. Egy kivégzett, halálra kínozott bűnös arca ez, az emberi nyomorúság egész mélysége tükröződik benne. Bizony nem olyasmi ez, amiben tetszésünket találhatnánk, — az ő ábrázata nem vala kívánatos. És mégis: ennek a Jézusnak adatott minden hatalom mennyen és földön. Ez a megfeszített Jézus Istennek hatalma ezen a világon, fölöttünk és értünk. Ugyan mit szólnak mindehhez?

De figyeljünk csak tovább. Az ige azt mondja: megvetve a gyalázatot keresztet szenvedett, „*az előtte lévő öröm helyett*“. Tehát lehetett volna ez másképen is! A kereszt és gyalázat nem kikerülhetetlen végzetként szakadt reá! Hanem jóllehet hatalmában állott a szabad választás, ő az öröm helyett önként, szabadon vállalta a szenvedést. Az ő saját dicsősége helyett magára vette a mi nyomorúságunkat. Mi bizonyítással másként választottunk volna. Ha mi választhatnánk, semmiképpen nem választanánk a gyalázatot és keresztet, hanem az örömet. Nékünk azonban nem áll szabadságunkban ez a választástétel. Hanem nekünk el kell fogadnunk azt, ami reánk vár, ami számunkra elrendeltetett; a keresztet, a gyalázatot, a büntetést, a halált. Igen éppen ezt, mert ebben gyökeredzik a mi egész bűnös életünk. És Jézus, aki választhatott, éppen ezt választotta! Alászállott a mennyekből, hogy olyanná legyen, mint közölünk egy. Ezért, ép ezért magasztalta őt fel az Isten és adott néki olyan nevet, amely minden név fölött való. És ez a Jézus, aki hozzánk leszállott, hogy hozzánk hasonlónak legyen, ugyanaz a Jézus ült Isten királyi székének jobbára. Ő az, akinek minden hatalom adatott mennyen és földön, ő éppen ő, aki *választhatott* és *így* választott, — ő aki szolgálai formát vevén föl, magát így megalázta, önként, szabadon.

De hallgassuk csak, azt mondja az ige: „*keresztet szenvedett megvetve a gyalázatot*“. Szó szerinti fordításban: kitarzott a kereszt alatt, semmibe vette a gyalázatot. Halljátok, milyen diadalmos hangon szól az ige Krisztus megaláztatásáról? Jézus Krisztus legyőzte a keresztet és a gyalázatot, azáltal, hogy őket magára vette! Amikor a fájdalom útját véges végig járta, immár a diadal útjára lépett! Amikor a bűn igen elhatalmasodott s ellene támadván őt a halálba is taszította, — sokkal hatalmasabb volt a bűnök bocsánata, amelyet az ő halála szerzett. Amikor úgy látszott, hogy elnyelte őt a halál, akkor lett teljes benne az élet diadala. Kedves barátaim, nagypéntek már magában hordozza a feltámadást és az életet, amely husvétkor jelent meg és a megdicsőült Jézus mennybemeneteléig tartó 40 napos életében lett nyilvánvalóvá. Jézus győzedelmes!

Az őbenne vetett hitből beszélnek a bizonyágtevők: visszatekintve erre a tényre, arra a győzelemre, amelyet Jézus nagypénteken aratott. Olyasmi ez, amit nem lehet többé elfe-

ledni. Jézusnak ez a győzelme nem mosódhat el úgy az emlékezetünkben, mint ahogyan az emberi életünk egyéb eseményei elmulnak és feledésbe mennek. Ahogyan Jézus akkor felemeltetett az ő szemeik elől, az nem lehetett csupán olyan búcsúvétel a számukra, mint ahogyan mi emberek egymástól búcsút szoktunk venni. Hanem sokkal inkább: ez azt jelentette: mostantól fogva az életük tartalmává ez lett: *nézni a hitnek elkezdőjére és bevégzőjére, Jézusra*. Ez maradt hátra ezeknek az embereknek: ez a felnézés. Ezentul csak azért és azáltal élnek, hogy ez valóság: Jézus Krisztus Isten királyi székének jobbára ült. Ez lett immár az ő világuk: ez a könnytől, vértől ázott föld, kiáltó igazságtalanságaival, kínzó nyomorúságaival, — igen, ez a mi földünk, — amely fölött azonban az az ég mosolyog, amelyben Isten jobbján Jézus ül. Az ő hazájuk mostantól fogva az a hely, az a közösség, amelyben ezt a Jézust imádják, Úrnak magasztalják; azoknak a közössége, akik tudják és mindig újra megtanulják, hogy a mi egyetlen reménységünk: Jézus, aki győzött és mindig újra győzni fog. Éppen ezért nem is tesznek egyebet, csak ezt az egyet: hisznek abban, aki ezt a hitet elkezdette és be is végzi öbennük, aki kezdettől fogva mindvégiglen hordozza őket. Ami eközött a kezdet és eközött a vég között van, abban élünk mi, az a mi földi életünk.

Kedves barátaim, vajjon meg akarjátok-e hallgatni azt, amit ezeknek a bizonyásgtévőknek a hite néktek üzen? Ők ugyan nem tolakodnak, csupán itt állanak, ennek a könyvnek a lapjain, amelyben olvasunk róluk, amelyből most is hallottunk felőlük. Nem csinálnak ezek egyebet, mint hogy felnéznek Jézusra, hitüknek elkezdőjére és bevégzőjére. De ez az ő egyszerű és igénytelen cselekedetük üzenetté lesz, azzá a bibliai üzenetté, amely mint személy szerint szóló felhívás szól ma is hozzánk: „annakokáért mi is!...”

„... *Félretéve minden akadályt és a megkönyékező bűnt.*” Vajjon lehetetlent kíván tőlünk ez az ige? Nem olyan követelmény ez, amelyre úgy érezzük, hogy képtelenek vagyunk? Félretéve minden akadályt, azaz: lerakva terhünket. Óh, mi jól ismerjük a mi terhünket, kiki a magáét és tudjuk, mit jelent őket hordozni, napról-napra egy életen át. És íme most azt halljuk: tegyétek le! Azután: mi jól ismerjük a bűneinket és tudjuk, hogyan környékeznek meg minket, hogyan vesznek körül minket. Hiszen éppen abban áll a mi bűnünk, hogy mi mindig újra segíteni akarunk magunkon, egyedül, a saját fejünk után, — a szívünk vágyai szerint, a magunk erejéből. Vajjon most egyszerre véget tudnánk ennek vetni? Hát ki tud az ember bújni a saját bőréből? Nem, ez nem áll a hatalmunkban. De az igen is lehetséges, hogy higgyünk a Jézus Krisztusban, aki Úr, akinek van hatalma, — a mi bűneink fölött is. És most, ha ebben a hitben szemléljük leroskasztó életterheinket és kísértő bűneinket, akkor azt kell, azt szabad mondanunk: ezt a mi terhünket, a ke-

resztet és gyalázatot, ezt a mi bűnünket rólunk levette, magára vette és elhordozta valaki.

Ezért jött el Jézus és ezáltal mutatta meg, hogy ő Úr; hogy a te életednek ez a terhe, a te szívednek ez a bűne nem a te terhed és nem a te bűnöd többé. Körülvesz ugyan még minket a bűn, de már éppen csak megkörményékez, hozzánk nem férhet; csak fenyeget, de el nem nyelhet: azért nem, mert Jézus az Úr a győzelmes király. „Félretéve . . .“ stb. Ez annyit jelent: adjunk hálát azért, hogy ilyen urunk és szabadítónk van nekünk!

„Kitartással fussuk meg az előttünk lévő küzdőtért.“ Ez is nemde úgy hangzik, mint egy túlmerész feltevés? Ugy érezzük, azt kell reá felelnünk: mi már éppen eleget küzdöttünk, túrtünk, de mind hiába. Jó, lehet, hogy ez csakugyan így van. De gondoljuk csak meg: az a küzdelem, amelyre az ige szólít fel minket, az egy reményteljes és örömteljes küzdelem, egészen más, mint azok a harcok és küzködések, amelyekben eddig részünk volt. Mert az eddigieket mi magunk zúdtottuk a fejünkre saját ostobaságaink által, — ez a küzdelem azonban, amelyről itt szó van, ez számunkra felülről rendeltetett s éppen ezért reményteljes és örvendetes. Ez a küzdelem tulajdonképpen abból áll, hogy mi minden nap újra komolyan vesszük ezt az egyet: Isten maga jött el hozzánk Krisztusban, hogy kibékítsen magával minket. Olyan küzdelem ez, amelybe bizodalommal szállhatunk és amelyben kitartással állhatunk meg, mert ezt a harcot már megharcolta az, aki győzött: Jézus és mi részesei lehetünk az ő győzelmének.

„Nézzén a hitnek fejedelmére, Jézusra . . .“ Kedves barátaim, mindnyájan ti csüggedtek és megfáradottak, csalódtok és kiábrándultok, halljátok ezt? Nézzünk Jézusra! Ez valóban nem úgy hangzik, mint egy teljesíthetetlen parancs, képtelen követelés, — hanem sokkal inkább: drága ajándék, felkínált lehetőség. Tudom, erre azt feleled: én már sokszor megpróbáltam feltekinteni egy-egy emberre, eszményre, — olyan dolgokra is, amelyeket a keresztyén egyház állított elem, de már végkép kimerültem, nem megy tovább. Csak azt felelhetem erre: igazad van. Sok nemes és hatalmas dolog van ezen a világon, — de olyan egy sem, amelyre érdemes volna föltekinteni. Fölnézni csak arra lehet, aki az Isten királyi székének jobbán ül: Jézus Krisztusra. Vagy talán erre is azt mondod: nem, ezt nem tudom, nem tehetem. Lehetséges volna ez, hogy te nem tudsz felnézni reá, mikor most újra hallod: Ő az Úr, Ő vár rád, hogy feltekints hozzá, hogy a te számodra is elkezdődjék az új élet, amelyet az ő mennybemenetele kezdett el e mi számunkra? Valóban nem teheted, hogy ne tedd, hogy ne nézz fel reá. Hála legyen az Istennek, hogy Jézus Krisztus az, aki. Hatalmasabb és nagyobb, mint ez a világ, mint én és te. Ő szerzett és ő ad nekünk békeséget most és örökké, övé legyen ezért a dicsőség.

D. Barth Károly

baseli egyetemi tanár
Ford.: **Groó Gyula.**

Az egyetlen életút.

Konfirmációi beszéd.

139. zsolt. 7—12.

Hová? Ez a kérdés az, amely titeket, Kedves Gyermekeim és mindazokat, akik szeretnek titeket, a mai napon foglalkoztat. Hová vezet utatok? Mert új útra léptek a mai nappal. Eddig bizonyára valamennyien, kivétel nélkül, az édes szülői ház oltalma alatt állottatok. És még ahonnét az édesapa vagy édesanya már régebben hiányzott is — három édesapa a háborúban halt hősi halált, két édesanyát nagyon is korán ragadott el a halál, — ott is jó rokonok szeretettel fogadták magukhoz az elhagyottakat és hűséggel nevelték őket. És, ha mindjárt napjainkban a családi élet is sok tekintetben más lett, mint volt régebben, szabaddá, fesztelenné, sőt szabadossá, mégis ez órában bizonyára hálátelt szívvel valljátok be valamennyien, szilárd menedék volt az, amelyben eddig éltetek, olyan, mint egy biztos kikötő, amelyben éltetek hajója horgonyzott.

A mai nappal közületek legtöbbnek hajója felszedi horgonyát. Egyesek ipariskolába kerülnek, mások állásba, de legtöbben munkát keresnek. És azok is, akik továbbra is otthon maradhatnak, azok is más helyet foglalnak el a családban, mint eddig. Az élet kapuja tárva-nyitva előttetek és a kacagó, csábító, aranyos élet von benneteket varázs karjaiba.

És ekkor felvetődik előttünk, előttetek is bizonyára a szorongó kérdés: háová? Hová vezet benneteket? Elszakít-e gyermekéveitek megszentelt emlékeitől, mindattól a szent és szép emléktől, amely a gyermek szívét olyan gyakran — gondoljunk karácsony estjére — tölti el szent megindultsággal? Elszakít-e mindazon nagy és szép benyomástól, amellyel igyekeztünk benneteket iskolában és konfirmációi oktatás közben megismertetni, mint az igazság, hűség és tisztaság hatalmasságait?

Bizony kedves gyermekeim, nekünk, akik életutatokon eddig vezetőitek voltak, szinte összeszorul a szívünk, ha arra gondolunk, hogy háová vezethet életutatok a korlát nélküli szabadságban, amely napjainkban szinte magától értetődő dolog ifjúra, öregre egyaránt! Mindannyian hallottatok már felőle és naponként olvashattok az ujságban róla, hogy miképen emeli fel mérészen fejét a hitetlenség, hogyan diadalmaskodik a nyereség és alávalóság közel és távol. Vajjon rálép-e csak egy is közületek erre az útra?

Tudom, hogy nem lesz könnyű dolgotok, ha pl. gyárba kerültök és istentelenné lett munkatársaitok kinevetnek titeket, ha gunyolódnak és nevetnek Isten, egyház és minden felett, ami eddig szent volt előttetek.

De, ha igyekeznek is leszakítani titeket Isten szívére és ha bennetek is, a ti szívetekben is hangossá válik a kísértőnek a szava, aki mindenféle csábító ígéretet tesz számotokra, — akkor gondoljatok a felolvasott zsoltár hatalmas és mélységes szavaira,

amelyek megrázó komolysággal hangoznak át hozzánk az időnek messze távolságából és mindenkit, akár akarja, akár nem, lelke mélyéig ragadnak és ráznak meg.

Vajjon mit kiáltanak felétek?

Mégha a magad utain akarsz is járni, mégha szabadulni akarsz is Istentől, mondom néked, nem szabadulhatsz meg tőle! Nem, sohasem tudsz megszabadulni Istentől! És mégha magad fogod is be szemeidet és nem akarod látni Őt, Ő jelen van! És ha elkerülsz Őt, sőt mégha menekülsz is előle, a tenger tulsó szélére, ha felhagsz a mérhetetlen egekbe, számláljuk annak méreteit a fényévek millióival, — nem szabadulhatsz meg Tőle! Közel van hozzád a nap fényében és az éjszaka áthatolhatatlan sötétségében. Nincs mélység, amelybe elrejtőzhetsz előle! Az éjszaka fénylik előtte, mint a nappal és a sötétség olyan, mint a világoosság. Nincs semmi, amit elrejtethetnél előle. Átlátta legtitkosabb gondolataidat, még mielőtt elgondoltad volna azokat.

Gyermekeim, vajjon éreztek-e valamit az örök Isten közelségének ezen szédítő, összezúzó tényéből? Mondom néktek, vigyétek komolyan ezt e komoly órában! Amibe csak bele kezde-tek, ahová csak mentek, Isten ott van és előle nem futhattok el!

Az emberek közben-közben azt képzelik, hogy megszabadulhatnak hatalmától. És Isten tényleg engedi futni őket éveket, évtizedekig, mintha nem látná őket. De egyszercsak itt van és mielőtt észrevennétek, már megfogott benneteket és a bűnös ember borzadva érzi szent közelségét.

Az angol Percival Philips tudósítását olvastam a minap a véreskezű szörnyetegnek, Leninnek végéről, aki millió és millió oroszot küldött halálba a forradalom éveiben. Egy olyan betegségbe esett, amely lassan, de halálos biztonsággal emésztette fel egy év alatt értelmi képességét. A legszörnyűbb végzet, amely ezt az észembert utolérhette. Egy egész évig kétségbeesetten küzdött Lenin az egyre jobban tovaharapódzó betegség ellen, de hiába. Életének utolsó napjaiban — amint Percival Philips szó szerint írja — borzadva lehetett látni az orosz birodalomnak mindenható urát Moszkva melletti vidéki birtokán, Gorkiban a szobája padlóján ide-oda csúszkálni. Négykézláb, mint az állat vonszolta magát egy-egy bútorhoz és esdve könyörgött hozzájuk vétkeinek bocsánataért! Bizony, kedves gyermekeim, hová fussak Isten színe előtt? Még a pokolban is az ő hatalmában vagyok. Még egy olyan ember is, mint Krisztus nagy ellensége, Nietzsche, érezte ezt, amikor arról panaszkodik, hogy „az övé vagyok, ha mindjárt a bűnösök társaságában voltam mindez ideig. Övé vagyok és érzem a kötelékeket, amelyek lehuznak a küzdelemben, és bár menekülni szeretnék előle, az ő szolgálátára kényszerítenek.“

Higyjétek el, gyermekeim és vigyétek magatokkal életutatokra, mint csálhatatlan bizonyosságot: Mindig és mindenütt Isten hatalmában vagyunk és nem eshetünk ki sohasem az ő kezéből.

Ez megrázóan komoly, de egyuttal végtelenül megnyugtató tény a számunkra. Össze vagyunk és maradunk kötve Övele, a mi Atyánkkal a Jézus Krisztusban. Ezért szíves-örömezt adjuk magunkat az ő hatalma alá és teszünk vallást róla e mai napon: Uram, nem akarunk eltávozni Tőled, hanem ellenkezőleg Hozzád jönni, mindig közelebb Hozzád! Ez legyen a mi életutunk a földön, hogy egészen a Te tulajdonaid legyünk testestől-lelkestől, életben, halálban! Ámen.

Mix,

gubeni lelkész.

Németből ford.: Dr. Kiss Jenő.

A mennyekbe felment Krisztus szózata.*)

Husvét utáni VI. vasárnapra.

János 12, 31—32.

Merész szavak ezek. S még merészebbeknek tünnek fel, hogyha átgondoljuk annak a helyzetét, aki ezeket a szavakat mondta. A Nagyhét már megkezdődött; mielőtt véget érne, Urunk már megfeszítették. Hamarosan elpártolnak a tömegek; még az apostolok is elhagyják s egymagában viseli szenvedéseit. És mégis: szavai a hódítónak szavai. Nem azt mondja, amit pedig várhatnánk: „Most van az én kárhoztatásom“, hanem azt, hogy „Most van e világ kárhoztatása.“ Nem ő vették ki, hanem a sátán, „e világ fejedelme.“ Ahelyett, hogy arra az időre gondolna, mikor majd minden ember elhagyja, azt mondja: „És én ha felemeltetem e földről, mindenkit magamhoz vonszok.“ Az ilyen merészségben van valami megragadó. Az ilyen szavak odavonzanak bennünket ahhoz, aki azokat mondja. De mit akart az Úr ezekkel a szavakkal mondani? Hogyan tudott a halál torkában így beszélni, ahogyan beszélt? Mert előre tekintett feltámadására és mennybemenetelére s mindarra, amit majd értünk tenni fog, mindarra a munkára, ami feltámadása és mennybemenetele után következik.

Urunk fokozatos tanításában van egy vonás, amely megállásra készítet. Egyre növekvő határozottsággal közölte hallgatóival, hogy nemsokára hazamegy Istenhez. Amint az árnyék mélyült és a keresztfá közelebb került, Jézus igen megsajnálta tanítványait. Előre látta, hogy milyen borzalmas óra lesz az, amikor tőlük távozik és azok magukra maradnak. Azért egy édesanya minden szeretetével kezd beszélni eljövendő dicsőségéről és azokról a tisztségekről, amelyeket a mennyben be fog tölteni. „Ne nyugtalanodjék szívetek... Atyám házában sok lakóhely van; elmegyek, hogy helyet készítssek néktek.“ Ilyen

*) „A bűn és megváltás“ című gyűjteményből.

vígasztaló és szerető szavakkal iparkodott jövendő bánatukat enyhíteni, amikor majd keresik és hiába keresik. Ugy-e el tudjuk képzelni, hogy a feltámadás reggelén hogyan ötlöttek megint az apostolok eszébe ezek a szavak? Árvaságuk felidézte lelkükben ezeket a szavakat s azokból megtudták, hogy Uruk a mennybe ment. Szívünk megvilágosíttatása volt az az óra.

Ámde a jövendőnek ebben a feltárázásában volt egy nagy fenntartás. Abban az órában, mikor Uruk hazament s amikor úgy látszott, hogy minden ígéretes jövendölés megkoronázásának ideje elérkezett, felnyitották szemüket s íme, semmi mást nem láttak, csak egy felhőt. Nem látták a mennyei Atya arcát, nem látták a tündöklő angyalok lábát, nem látták a kivilágított sok hajlék fényességét, szellő nem játszott levelek közt, amelyek a nemzetek gyógyulására valók. Csak egy felhő-valami, amin nem tudtak áthatolni — valami, ami lepelt borított a dicsőségre — és Krisztus elment és ők magukra maradtak és a szél nyugodtan fúj az Olajfák hegyén.

Azonban ma nem a mennybemenetelen kell elgondolkodnunk, hanem gondolatainkat Urunkra kell irányítanunk az ő dicsőségében. „Én ha felemeltetem e földről, mindeneket magamhoz vonzok.“ A mennybemenetel azért jelenti nekem azt, amit jelent, mert a mi Urunkról beszél, amint ő most van. Általában véve milyen keveset törődünk a halottak életével és milyen sokat törődünk az élők életével! Nagy Sándor Cézár, Napoleon: olvasunk róluk a történelmi könyvekben, de rendszerint nem igen érdekelnek bennünket. Elmultak és nincs közünk hozzájuk. Ha ellenben ujságunk ír valamit életben lévő és munkálkodó emberek multjáról, jelenkori államférfiakról, írókról, katonákról, akkor érdeklődésünk mindjárt felébred. A multjuk formálta őket azzá, amik s ez közelünkbe hozza őket, ismerőseinkké válnak, megértjük őket. Így vagyunk mindazzal, amit Jézus Krisztusról, a mi Urunkról tanulunk. Ha Urunk a multé lenne, ha semmi közünk se volna hozzá, akkor élete és tapasztalata nem érdekelne bennünket. De nem így van a dolog: Az Úr nem csupán olyan valaki, aki valamikor élt; ő ma is él és él örökké.

Mennybemenetele hogyan teszi számára lehetővé, hogy bennünket magához vonzzon?

1. Lehetővé teszi számára, hogy mindnyájunkat magához vonzzon *példájával*. Abban a dicsőségben, amely Urunk osztályrészévé lett, minden az ő követésére szentelt élet befejezését látjuk. Ilyen világban, mint a miénk, nehéz dolog igazán becsületes ember lenni; nehéz mértékletesnek, tisztának lenni, látva, hogy mások nem olyanok s tekintve, hogy a mi szenvedélyeink éppen olyan erősek, mint az övéik. És talán még nehezebb odáldozni magunkat és élni Istennek, szeretni Istent, szeretni felebarátainkat, holott felebarátaink nem szeretnek minket s még nem éreztük azt, hogy Isten szeret bennünket. Nehezebbé esett ez magának a mi Urunknak is. Ámde ő egyedül Istennek élt. A leg-

végsoőkig feláldozta magát és a mennybemenetel volt a következmény. Ahogyan Jézus a keresztfán az emberi szenvedés kinyilatkoztatása, éppenúgy Jézus az ő trónján az emberi öröm kinyilatkoztatása. És most, ma, az ő dicsőségének trónjáról mindnyájunkat magához vonz. Reámutat arra az öröme, amely egész valóját eltölti és azt mondja: „Aki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is: és aki nekem szolgál, megbecsüli azt az Atya.“ Kérhetnénk-e ennél többet? Ott leszünk, ahol Urunk van; olyan megbecsülésben lesz részünk, mint neki. Ha őt követjük, így lesz. „Igaz beszéd ez: mert ha vele együtt meghaltunk, vele együtt fogunk élni is: ha türünk, vele együtt fogunk uralkodni is.“

2. De Urunk magához von bennünket a *mennyekben értünk végzett munkájával* is. Igen! Az ő értünk végzett munkájával, mert az Úr ma is munkálkodik. Mi a dicsőség és az öröm? Dicsőség és öröm a nagy, szabad, sikeres munka. Mikor érezzük, hogy élünk és hatunk; amikor van feladott munkánk s azt akadálytalanul, tökéletesen meg tudjuk csinálni; mikor körülöttünk látjuk tevékenységünk gyümölcsseit és jó véghez tudjuk vinni, ebben áll már itt a földön is a dicsőség és az öröm. A tétlen ember nem elég életeleven ahhoz, hogy örülni tudjon. És, habár kevés az, amit Urunk örömeről most még tudhatunk, egészen bizonyos, hogy az nem tétlen öröm. Van értünk végzendő munkája és azt tökéletesen tudja elvégezni.

Először is ottvan az esedezés munkája. Ugyanaz az Úr, aki itt élt és értünk meghalt, mindörökké Isten színe előtt áll, hogy esedezék értünk. Akármilyen kísértésekbe vagy küzdelmekbe keveredjünk is, nincs olyan inségünk, amely az Ember Fiának értünk való esedezésében tökéletes kifejezésre ne jutna. S abban a mennyei világban, ahová Urunk költözött, ő, miként megmondta—azzal foglalkozik, hogy helyet készítsen nekünk, helyet, amely egykor a miénk lesz, a miénk örökre. Ha ő nem volna ott, mi sohasem juthatnánk oda. De most, mivelhogy ő ottvan, mi is odajuthatunk.

3. Továbbá: az Úr von bennünket *azzal a munkával, amelyet mibennünk végez* Szentlelkével, akit azért küldött, hogy minket fölfelé, magához Krisztushoz vezessen. És ez a vonzó ereje a leghatalmasabb mind között. A Szentlélek ébreszt bennünket azon hiányaink meglátására, amelyeket egyedül az Úr tud kielégíteni; a Szentlélek mutatja meg nekünk az Urat, mint az egyetlent, aki azokat ki tudja elégíteni; a Szentlélek önti belénk azt az életet, amellyel követni tudjuk az Urat és segít bennünket az egész úton, míg nem örökre egyek leszünk vele. És így történt, hogy a legelső dolog, amit Urunk mennybemenetele után cselekedett, az volt, hogy elküldte hozzánk Szentlelkét.

Tehát példájával, értünk végzett munkájával és bennünk végzett munkájával von bennünket mindnyájunkat magához az Úr. De nem elég, hogy ő magához von. Kell, hogy mi önként,

szabadon engedjük magunkat vonzatni. Sokféle vonzás van! Kötélhúzásnál két csapatban mindenki húzza a kötelet, de mind-egyik ellentáll a húzásnak. Ez velünk is megeshetik. Egy pár igásló egy megrakott kocsit húz felfelé a meredeken. Nem mondhatjuk, hogy a szekér ellentáll, de nem is segít. Ez velünk is megeshetik. Istennek legyen hála, emelkedünk, ámde milyen lassan! Milyen keveset segítünk az emelkedésben! Van azonban egy harmadik fajta vonzás is. A svájci hegyekben egy kiránduló csapat mássza a bérceket. A vezető megy elől, lépcsőt vág. Felülről leereszti kötelét s a hegymászókat maga után húzza. De nemcsak húzza őket, hanem ezek szívesen veszik a segítséget és maguk is iparkodnak. Nem ez-e a minta mindnyájunknak?

Goudge H. L.

Angolból ford.: N. K.

Élet és szabadság*)

Pünkösd első ünnepére.

Róm. 8, 2: A Jézus Krisztusban való élet lelkének törvénye megszabadított engem a bűn és a halál törvényétől.

Mikor pünkösd napján a Szentlélek kiáradt Jézus tanítványaira, egy olyan gyülekezet alakult, mely háládatos csodálkozással kénytelen volt beismerni önmagáról: én pedig élővé és szabaddá lettem.

Az örökkévalóság titokzatosságából hatalmas szél zúgásában valósult meg ez a gyülekezet, mint egy ragyogó fényű tűz. A zivatar megrázta lelkét. Tűzláng borította el szívét. Régi világa saját romjai alá temetkezett és egy új világ született meg benne. Szétfoslott annak lehetősége, hogy ezután önmagában éljen és önmagában haljon meg. Élete és halála ettől kezdve a Krisztusba kapcsolódott. Megsemmisült annak lehetősége is, hogy saját gondolatait közölje az emberekkel. Gondolata és beszéde ettől kezdve Isten nagy cselekedeteiről való bizonygatóttá lett. Megsemmisült annak lehetősége is, hogy önmagát kegyes magánemberként elkülönítse a többi embertől. A másokért való szolgálat terhének és örömének osztályosaivá váltak. Benső lényük átalakult: remegő emberekből küzdő férfiakká lettek, kik Krisztusért fegyverbe szálltak s még a haláltól sem riadtak vissza. Széthulló, lazán összetartó, külön úton járó csapatból egy gyülekezetté lettek, mely a test tagjaihoz hasonlóan, elválaszthatatlanul egyet alkotott.

*) D. Dr. Friedrich von Bodelschwingh betheli lelkész 1933-ben elmondott pünkösdői beszéde megjelent a „*Dein Wort ist Deiner Kirche Schatz*” c. prédikációs kötetben 1935-ben. B. Fr.-t állították a harmadik német birodalom birodalmi püspöki állásába, de rövid idő múlva lemondott. A hitvallásos egyház kiváló tagja, a betheli intézetek vezetője, a nagy Bodelschwingh fia.

Most azután megismerték, hogy mi az élet: a lélek lélekezete Isten jelenlétében; a szív figyelése az örökkévalóság hangjaira; Isten ígéjéből való levés és fejlődés; az életünket kormányzó kegyelmes vezetés iránt érzett törhetetlen bizodalom; Isten gazdagságából táplálkozó szegénység; elnyert ajándék, mely állandóan ajándékozni akar; mozgás, mely egyszersmind mélységes csendesség és csendesség, melyből szüntelen mozgás zuhog elő. Mikor megkérdezték az embereket: mi történt veletek, mi változtatta meg bensőtöket?, azt felelték: a Szentlélek. A Szentlélek élővé tett minket.

Az első pünkösdkor megtanulták a férfiak azt is, hogy mi a szabadság. Nem az emberi ösztönöknek a törvény keretei között való kiélése. Nem a szerencse és az élvezet hajszolása. Nem megszabadulás a föld gondjaitól és fáradalmaitól. Az a szabadság, hogy Jézus Krisztus ama útján megyünk, melyen az emberek bűnét és terhét magára vette, melyen életét szegénységgé és küzdelemmé tette. De küzdelméből és szenvedéséből állandóan ég felé tekintett mennyei Atyjához. Életének minden útján egészen keresztfájáig Isten akaratahoz kötötte magát. Ez a szabadság: az akaratot egészen Istenhez kötözni. A pünkösdtől átélő apostolok a nagyünnep elmúltával is hozzánk hasonló emberek maradtak, testből és vérből állók, gyarlók és hibákkal terheltek. Az Újszövetség nem mutatja őket tökéletes szenteknek, bizony ők is sokszor ingadoztak és elbuktak. De volt egy gazdagságuk, amit senki sem vehetett el tőlük. Akaratukat Krisztus által Isten akaratahoz kötözték. Ha megkérdezték tőlük: mi történt veletek és mi kötöz titeket egészen az Istenhez?, így válaszoltak: a Szentlélek. A Szentlélek minket szabadokká tett.

A Szentlélek által élővé és szabaddá tett emberekből alakul meg az egyház. Az Újszövetség ígéje: az elhívottakról, a kihívottakról beszél. Péter apostol pünkösdi nagy feladata az volt, hogy Isten hívását erőteljesen megszólaltassa. Az volt az első pünkösdi csudája, hogy ez a hívó szó több ezer ember szívében visszhangra talált. Hogy ez miként történt az apostolok sok nyelven szólásában, azt nem tudjuk bizonyosan. Az azonban bizonyos, hogy akik az első pünkösdi prédikációt hallották, boldog örömmel átérezték, hogy hozzájuk a régi szülőház hívó szava szól. Nem volt szüksége Péternek ünnepi szónoki lendületre. Nem is használta ki a művészi ékesszólás fortélyait. Keresetlenül beszélt, az egyszerű ember is megérthette. A Krisztus életéről, hozzájuk való szeretetéről, szenvedéseiről beszélt. Mély komolysággal rámutatott az emberek bűnösségére, mely Krisztust megtagadta és halálra hurcolta. A szomorúakat megvidámította a feltámadás hirdetésével, elvezette őket azokhoz, kiknek Isten minden név felett egy nevet ajándékozott, melynek említésénél minden térd meghajol és minden nyelv vallja, hogy a Jézus Krisztus Úr, az Atya Isten dicsőségére.

Ez az üzenet szívből fakadt s éppen azért szívhez kellett

érkeznie. A pütkösi történet befejezése szerint: a szíven keresztül. Amint az eltévedt gyermek sok sírás és bizonytalan úton való bolyongás után meghallja az édesanyja feléje szálló hívogató szavát, hirtelen megfordul s aggodalmában és örömben odaveti magát édesanyja karjaiba.

Az első pütkösi gyülekezetet Isten azon gyermekei alkották, kik messze idegenből hazatértek az Istenhez. Azok alkották az egyházat, kik a Krisztusról szóló izenetben a régi szülőház szavát hallották kicsendülni. Ennek az egyháznak nem volt külső szervezete, nem voltak törvényei, istentiszteletének sem volt megállapított, ünnepi formája. De az egyházban Jézus igéje élt, mely mindennap újból Istenhez hívta. Jézus lelke működött benne, mely élő és szabad embereket teremtett.

Ettől kezdve az emberek szent közösségben éltek. Hitvallásukat az apostol ezen kijelentése foglalta össze: „a Jézus Krisztusban való élet lelkének törvénye megszabadított engem a bűn és halál törvényétől.“ Krisztus első földi egyházának lényegét és tartalmát a pütkösi történet vége így jellemzi: „Mindennap egyakarattal a templomban kitartottak és megtörve háznaként a kenyeret, részesednek vala eledelben örömmel és tiszta szívvel. Dicsérték az Istent az egész nép előtt kedvességet találva!“

Kétezer esztendővel ezelőtt így kezdődött az, amit egyháztörténetnek nevezünk. Ez az egyháztörténet évszázadokon át sokszor sajátságos úton haladt. Néha alig tudjuk felfedezni története első időszakának azon jellemvonásait, melyszerint az egyház élet és szabadság. Az evangéliomot hivatalos tanná tették s nehéz igaként az emberek nyakába vetették. Jézus gyülekezetét üdvintézménnyé tették, melyben Isten igéjénél fontosabb az emberi szabály. Címet s méltóságot teremtettek, holott egyedül Krisztus a mi mesterünk s nekünk egymás között testvéreknek kell maradnunk. Fájdalom, az egyház történetébe sok emberi viszálykodás húzódott, tévedés és vakság, üres holt formák, melyekből kiszáradt a lélek. De azután Isten kegyelméből ismét fordult egyet az idő kereke s erőteljes határozottsággal újra megszólalt az emberekhez küldött izenet. Az evangéliom elszülyedt harangjai újra megkondultak. Az élet folyamának eltemetett forrása a mélységben újra felfakadt. Isten igéje új hatalmat nyert a szívek felett. Örömdetes hívó szava végigzúgott a világon. Ilyenkor a keresztyénség mindig egy-egy új pütkösöt élt át.

Ez a vágyódás tölti el ma is szívünket. Az élő egyházért könyörgünk az Istenhez. Az egyház azonban élővé csak azon erők által válhatik, melyek az első pütkösdkor megteremtették. Azért mindenek előtt Isten igéjének hirdetésére van szükségünk, mely szívből szívhez száll.

Az evangéliomnak a régi szülőház szavát kell megszólaltatnia. Nekünk lelkészeknek meg kell tanulnunk, hogy az eddi-

ginél egyszerűbben, világosabban, erőteljesebben beszéljünk. Szeretnénk, ha a különböző társadalmi osztályból és hivatáskörből több munkatársat kapnánk. Nem nyughatunk bele abba, hogy a legtöbb egyháztag az iskola elhagyása után nem részesül a keresztyén vallás tanításában, hanem azokból az emlékfoszlányokból él, amiket gyermek korában is csak félig-meddig értett meg. Az evangéliomnak minden életkorszakban és életváltásban van mondanivalója számunkra. Nem lép elénk olyan feladat, mely ne jelentené szívünk és lelkiismeretünk új kérdését az Istenhez. A biblia számunkra élő és beszélő könyv csak akkor lesz, ha megértjük azt. Isten igéjének megértő olvasása, Jézus szavaira való belső figyelmezés, mely csupán az emberi meghamisítást tekinti a modernséggel ellentétben állónak, az Isten örök igazságainak tiszta vizébe belemerülés teremt belőlünk élő embereket. Ez teremt élő egyházat is.

Az élő egyház egyszersmind fiatal egyház. Pünkösd ünnepen elfordulunk a keresztyénségben mutatkozó kimerültségtől és elaggodtságtól, mely sokszor liztharmatként nehezedik reánk.. Ez nem függ mindég az életkor-különbségtől. Ismerek fehérhajú embereket, akik Isten igéjének hallgatásában és hirdetésében frissek és mozgékonyak. Azután ismerek hervadt virághoz hasonló fiatalokat, akik számára az örökkévaló világ elzárt virágoskert marad. Hálás megbecsüléssel megállunk keresztyén gyülekezeti életünk eddig kialakult formái előtt. Fáradhatatlanul arra törekszünk, hogy a mult ragyogó értékei az istentiszteletben és szokásokban, a képekben és énekekben tulajdonunkká váljanak. De alázatos szívvel kérjük Istent arra is, hogy korunk keresztyénségét tanítsa meg új énekeket énekelni az Ő dicsőítésére. A lelkeknek Isten lelkéből származó hatalmas megmozdulása után áhítozunk, mely öregekkel és fiatalokkal megéretteti a lélek hatalmas szelének a zúgását és megláttatja velünk azt a tüzet, melynek meggyújtására Krisztus a földre jött.

Szégyenkezve kell beismernünk, hogy az egyház néha inkább hasonlított tűzoltásra szerkesztett készülékhez, semmint a Krisztus tüzét vidáman hordozó gyertyatartóhoz. Ha most a megújult német evangélikus egyház új szolgálatra készül és ehhez külső alakját átformálni igyekszik, akkor döntő jelentősége van annak, hogy Istenben való életének érverése friss, egészséges legyen és hogy az istentisztelet és szokások belülről irányított formáinak kialakulásában a mai idő gyermekei megérezzék az igazi kegyességben élő örök fiatalságot. Ma Isten a Szentírás egyetlen igéjét úgy világíthatja meg előttem, amint azt még sohasem hallottam. Ma Isten olyan erőteljesen éreztetheti velem üdvösségem bizonyosságát, mint még sohasem. Evangélioma felébreszti a mély sóvárgásokat és elcsendesít minden titkos honvágyat.

Ahol Krisztus van, ott mindég hatalmas mozgalmasság van. Ezért kívánjuk, hogy az ő gyülekezete mindég mozgékony

munkaeszköz legyen a Mester kezében. Imádkozunk a Szent Lélek által megfiatalodó egyházért.

Imádkozunk a küzdő egyházért. Az egyház dicsősége marad mindenkoron, hogy a szegények, a szenvedők és elnyomottak barátja. De nem elégedhetik meg ezzel a szolgálattal, bármily fontos legyen is az. A pünkösdi történet végén olvassuk: „Az Úr minden napon szaporítja vala a gyülekezetet az üdvözülőkkel.“ Az első keresztyén gyülekezet nem helyezkedett óvatoskodó, védő álláspontra, nem hátrált meg az istenellenes hatalmak elől. Szemüket nyugodt határozottsággal függesztették Krisztusra, a hadvezérre, és elmerték mondani ezeket a merész ígéket: Minden tehetek az által, ki engem erőssé tesz! Vagy ezt a másikat: Istennék legyen hála, ki nekünk győzelmet ad a Krisztusban! A halál és sötétség világában bátran megállt ez az első gyülekezet azzal az elhatározással, hogy új birodalmat hódít meg Krisztus számára. Minden gyülekezet egy-egy erőállomás és egy-egy misszió középpont. Ezért a gyülekezetben volt munka az asszonyok és a férfiak, a fiatalok és az öregek számára. Mindenkit munkába állítottak. Senki sem pihenhetett, mert a mindennapi küzdelemben minden erőre szükség volt. Ennél a pontnál gondolkodom népünk ifjúságára, mely közül oly sokan elidegenedtek az egyháztól és ma mégis új várakozással fordulnak feléje.

Sok fiatalat bensőleg felrázta a népünket megrázó hatalmas mozzgalom, úgy annyira, hogy kérdéseikkel az evangéliom ajtaja előtt állnak. Ezekre gondolva, mindazoknak, kik Krisztust ismerik, elhatározó szent akaratot kívánok, mely bátran és győzelmesen tud az igazságért küzdeni, mely a beszéd és cselekedet határozott bizonyosságtételével tud azon munkálkodni, hogy Jézus Krisztus birodalma számára, hazánk földjén és kint a nagyvilágban, új terület hódíttassék meg.

Azután szabad egyházért imádkozunk. E pillanatban nem gondolok külső dolgokra és nem foglalkozom az egyháznak az államhoz és a nyilvános élethez való viszonyával. A keresztyén-ség belső szabadságára gondolok. Az elhatározó szabadságharc mindég saját szívünkben kezdődik meg. Ha engedjük, hogy a Szentlélek felszabadítson minket az önzés, a fősvénység és érzékiség látható, vagy titkos rabságából, ha az ő lelkének segítségével akaratunkat még akkor is alárendeljük Istennek, ha ő korbácsol és összetör, ha mindjárt elviselhetetlen terheket rak is vállainkra, akkor lépésről-lépésre eljutunk a szabadság szent országába, mely Isten iránt való engedelmisségben áll. Az ilyen engedelmisségből megszületik a szolgálatra való felkészültségünk és elkötelezettségünk. Csak bensőleg szabad emberek alkothatnak egymással igazi gyülekezetet. Csak élő és szabad gyülekezetek lehetnek a megújuló egyház nélkülözhetetlen építőkövei. Nehéz aggódással gondolok ennek a városnak óriási gyülekezetére. Boldogan látnám, ha előkelő templom helyett a vá-

ros határán és új telepítések helyén az imádságnak és igehirdetésnek egészen egyszerű hajlékai megépülnek.

Ha szívesen közremunkálkodunk mindenben, a mi beteg népünket saját gyógyító-erőinkkel meggyógyíthatja, akkor elsősorban a szívek benső hontalanságát szeretnénk megszüntetni. Szeretnénk minden gyülekezetet erős várossá kiépíteni, melynek falai között, békésen és gyümölcsözőn, egymással és egymásért, benső munkát végzünk, önmagunkat ezen törvény kötelezése alá helyezve: Egymás terhét hordozzátok, úgy töltsétek be a Krisztus törvényét! A Krisztus törvényét betöltő egyház az igazán szabad egyház.

Valahányszor végigmegyek Bethelben az erdős hegyoldalon fekvő temetőn, a halottak birodalma mindég erőteljes és szemléltető nyelven szól hozzám. Talán nincsen is olyan temető a földön, mely ilyen sok szenvedő embert hordozna ölén, mint a betheli. Közöttük pihennek azok is, akik nem fáradtak el, mert Isten irgalmasságával találkoztak. Élettörténetük csendesen elvonnul szemeim előtt s lelkemet egy nagy csodálkozás ejti hatalmába. Ezeknek az embereknek megengedettett, hogy a szülőház izeneteképpen hallhatták az evangéliomot. Az volt vigasztalásuk és erejük, hogy Krisztus megragadta őket. A pünkösdi lélek hajlékot hódított magának az ő lelkükben. Így váltak élő és szabad egyházzá, a Krisztusért vidáman és szorgalmasan munkálkodó gyülekezetté. Mikor mindezt átélem, lelkemben megzendülnek az apostoli hitvallás harmadik cikkének kezdő szavai s megszólaltatják a hálás öröm és alázatosság melódiáját: Hiszek a Szent Lélekben, egy keresztyén anyaszentegyházat, szenteknek közösségét!

Adja a mindenható Isten, a mi Urunk kegyelemből, hogy német evangélikus egyházunk élő és szabad legyen az által, kihez az egész föld keresztyénsége így esdekel: Jövel Szentlélek, Úr Isten!

D. Dr. Bodelschwingh Frigyes
betheli lelkész.

Németből ford.: K. B.

Üdvösség vagy kárhozat.

Pünkösöd második ünnepére.

Ján. 3, 16—21.

Első pillanatra talán feltűnő és különös, hogy a pünkösdi evangéliomban egy árva szóval sincs említve a Szentlélek; de annál többet szól az Atyáról és a Fiúról. A Szentlélek nem is akar önmagáról szólni, hanem az Atya és a Fiú cselekedeteit és igéit akarja minéljobban megvilágítani és belénk vésni; ezzel igazi pünkösdi munkát végez. Ha látszólag háttérben marad is a Szentlélek, hatása és a szívekben elvégzett munkája, nyilván-

való. *Válaszút elé állít*: menekvés vagy elbukás, üdvösség vagy kárhozat.

1. „Ez az evangéliom az újszövetségben található legfenségesebb beszédek egyike s aranybetűkkel kellene mindenkinek a szívébe írni, hogy e boldogító ígét valamennyien könyvnélkül tudják s naponkint egyszer elmondhatnák, szívük vigasztalására, hitük erősítésére. Hiszen ezek olyan ígék, amelyek a szomorú szívet felvidítják és a holt embert megelevenítik, ha hitével belekapaszkodik. Mivel lehetetlen, hogy e boldogító ígét gyarló szavakkal kimerítsük, kérjük alázatos szívvel az Istent, hogy szent lelke által magyarázza meg jobban és világosítson meg bennünket, hogy vigasztalásunk és örömünk teljen benne. Amen.“ Így kezdte Luther Márton dr. textusunk alapján írt egyik pünkösdi beszédét. Tanuljunk tőle és kövessük őt.

Szentleckénk kezdete: „Úgy szerette Isten a világot...“ az egész szentírás legismertebb verse, amelyet gyermekkorától fogva tanul minden keresztyén. A Britt és Külföldi Bibliaterjesztő Társulat egyik kiadványában ez a vers kerek 800 nyelven van feltüntetve. Egy ókori kegyes írásmagyarázó szerint ezt a verset a Szentlélek galambja mint a béke olajágát hozta az özönvízsújtotta földre. Afrika belsejében sokméröldnyi távol-ságról mentek négerék a missziói állomásra, hogy megvehessék azt a könyvet, amelyben ez a boldogító ige foglaltatik. Valóban az evangéliom az evangéliomban. Gyermekeinknek, mint nefelejtscsokrot adjuk a kezébe; az öregekhez pedig gyakran, az elmult boldog gyermekkor s az élet mélységeiből feltörő hit el-némult harangjaként szól.

Honnan kapta ezt a nagy jelentőségét? Mert szeretetről beszél, nem elmúló, csalóka önző, vagy bűnös szeretetről, hanem változhatatlan, örök, kegyelemről. A kérdések egész sorozata tolu elénk.

Ki szeret? — Isten. Hűségben, állhatatosságában nem lehet kételkedni. Szeretete nem hirtelen fellángoló s tán gyorsan tova-tűnő érzés. Egész lénye szeretet. Mindig is szeretett.

Kit szeretett Isten? — A világot, minden tökéletességével és tökéletlenségével, minden jóval és rosszal benne.

Miért szerette Isten a világot? — Ép ez a megfoghatatlan titok. Ezt a szeretetet a világ nem érdemelte meg. A legjobb és legjámborabb ember sem méltó reá; mennyivel kevésbé az Istent káromlók s gonosztevők. A szeretet kegyelem.

Hogyan szerette Isten a világot? — Úgy, azaz annyira szerette, hogy az ő egyszülött Fiát adá.

Hová adá egyszülött Fiát? — A bethlehemi jászolba, a föld porába, a világ kísértésébe, az ellenség kezébe, a keresztfára, a halálba, a sírba. Ez az adás a legdrágábbat, egyszülött Fiát, saját szívént jelenti.

Micéliből adta Isten egyszülött Fiát? — Hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen. Hasonlatos az Isten által szeretett világ az

égő házba rekedt, avagy az örvénylő vízben fuldokló emberhez, kít csak kívülről jövő segítség menthet ki a biztos pusztulás veszedelméből. Az életmentő gyakran életével fizet. Így fizetett drága életével a keresztfán az Isten Fia! Ezsaiás 53. 4—5. Menekvés! A tűzből kiragadott, az örvényből megmentett emberekről, mennyi képet hoznak és írnak az ujságok! Megmenteni az örök tűzből, a kárhozat örvényéből, a bűn s halál torkából! Halhatatlan lelkek ily megmentéséről ki szól, ki hiszi, ki követi, ki áldja az örök irgalom atyját?! „...hanem örök élete legyen“. Ez az Isten szeretetének a célja; a világ, az ember üdvössége. „Mert nem azért küldte Isten az ő Fiát a világra, hogy kárhoztassa a világot, hanem, hogy megtartassék a világ általa.“ A mennyország harangjai szólalnak meg e versben. A Szentlélek szólaltatja meg őket. „...örök élete — üdvössége — legyen!“

Kinek szól a pünkösdi harangszó? Kinek legyen örök élete? — Mindeneknek! „...valaki hiszen őbenne!“

Mit jelent hinni? — Hinni nem jelent közömbös sejtést, találgatást, hanem sziklaszilárd bizalmat. Nem az égő ház, avagy a ragadó ár közelében állók olyas vitatkozásáról van szó, hogy mi az oka a veszedelemnek, hogyan jutott ebbe valaki. A bémészködők sopánkodhatnak s beszélgethetnek a veszély nagyságáról, a menekülés lehetőségéről, avagy kizártnak látszó voltáról. De mindez nem hit. Ellenben a halálos veszedelemben jutott embernek csak egy a gondolatja: hogyan menekülhet meg. Ha pedig szabadító közelít hozzá, akkor feltétlenül reá kell bíznia magát. Akkor ne ellenkezzék, mert a legcsekélyebb akaratoskodás meghiusíthat mindent. Hasonlóképen a hit nem üres beszéd, találgatás, fontolgtatás az Istenről, hanem a halhatatlan léleknek segélykiáltása a halálos veszedelemből; a megmentőbe vetett rendületlen bizodalom; az örök kárhozatból kiszabadító örök szeretet karjaiba való feltétel nélküli rábízás.

Ki hisz? — Erre a kérdésre csak kiki önmagáért felelhet. Más szívébe nem láthatunk. De mit is használna néked, ha más hisz és megmenekül? Magadnak kell hinni.

Hogyan juthatok hithez? — Ha halálos veszedelemben forog valaki, segítségért kiált s ha nem veszi el eszét, meghagyja magát menteni. Hasonlóan a lélek veszedelmében is szabadító után kiáltunk s reá bízhatjuk magunkat a szabadítóra. Csak az a főbaj, hogy olyan sokan későn, avagy egyáltalán nem ismerik fel lelkük veszélyeztetettségét, hanem gyötrelmek, avagy élvezetek közepette fásult, bűnös közönyben haladnak az úton.

Annak a felismerésére kell eljutnunk, hogy tisztán lássuk a kárhozatba való rohanásunkat. A helyes megvilágítás eme munkáját a Szentlélek végzi. Ezért található evangéliumunk az Ur Jézusnak Nikodémussal folytatott beszélgetésében, ahol azt mondja az Ur: „...ha valaki ujonnan nem születik...“

A hit ujjászületés. Kérjük a Szentlelket, hogy az aranymondásra úgy tanítson meg minket, hogy háládatos szívvel vall-

hassuk: Ugy szeretett Isten engem, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy én el ne vesszem, hanem örök életem legyen. Üdvösség!

2. Mily csodálatos és megfoghatatlan Istennek a világhoz való szeretete, még annál is érthetlenebb, hogy ezt a kínált kínset: oly sokan nem fogadják el.

Mi az oka ennek? — „Nem mindenkié a hit“ (II. Thess. III. 2.) A hitet Isten nem erőszakolja senkire. Aminő a hit sorsa, olyan mindené, ami felülről való. Itt a világosság példája. Azt vélné az ember, hogy minden, ami a sötétséget tapasztalja, a világosság felé tör. A növény- és állatvilágban általában így van. Napfelkeltekor kezd dalolni a legtöbb madár, de a ragadozók visszavonulnak sötét odúikba. Krisztus a világ világosságaként jött e földre. János ev. I. 4—5. Pünkösdkor égi láng szállott a tanítványokra. Akiknek ez szívébe nyilalt, azok megkérdték: Atyánkfiai, férfiak, mit cselekedjünk? Mások viszont csúfolódva mondának: Édesbortól részegedtek meg.

Miért nem keresik az ilyenek a világosságot? Miért nem hisznek oly sokan a Krisztusban? Szentleckénk megadja rá a választ: „Az ő cselekedeteik gonoszak valának. Mert minden, aki hamisan cselekszik, gyűlöli a világosságot és nem megy a világosságra, hogy az ő cselekedetei fel ne fedessenek.“ Ez az elzárkózás igazi oka. A biblikus tan észszerűtlensége, az egyház és szolgáinak gyarlósága, a keresztyénség csődje, stb., nagyképzű érv gyanánt felhozott dadogás, mind csak szemfényvesztés. A legtitkosabb ok, hogy kedvenc-bűnétől nem akar sok ember megválni. Ezt viszont csak sötétben, Krisztustól távol, üzheti. Ezért kerülnek az evangélium világosságát.

Aki a világosságra jön, annak először is fel kell ismernie sok fogyatékoságát, titkos bűneit. Csak őszinte bűnvallomással lehet a szent Isten elé járulnunk. Ez az egyetlen cselekedetünk, amelyet Isten elé vihetünk. Ép ezt akarja az Isten, hogy az ember teljesen kiűritse magát nagy kegyelmének befogadására. Krisztus azért jött, hogy a bűnösöket üdvözítse. A büszke farizeus, aki Isten színe előtt érdemeivel kérkedik, nem mehet megigazulva alá az ő házába, hanem csak a töredelmes szívű publikánus. Igazságot cselekedett, amikor szíve s élte minden gyarlóságát s bűnét Isten világosságába állította, hogy az Ur megbocsásson, gyógyítson, segítsen. „Aki az igazságot cselekszi, az a világosságra megy, hogy az ő cselekedetei nyilvánvalókká legyenek, hogy Isten szerint való cselekedetek.“

Ne csodálkozzunk azon, hogy hívők mellett hitetlenek is vannak, de nem mindegy az, hogy hívő-e valaki, avagy hitetlen-e. „Aki hiszen ő benne, el nem kárhozik; aki pedig nem hisz, immár elkárhozott, mivelhogy nem hitt az Isten egyszülött Fiának nevében.“ Az ember idei és örökkévaló sorsa hitén, avagy hitetlenségén múlik.

A halál után, az utolsó ítéletkor, nem történik egyéb, mint

ami már itt a földön történt. Akkor lesz minden nyilvánvalóvá. Már földi életünkben dől el, hitünk vagy hitetlenségünk által a mi sorsunk. Milyen lesz az? Kegyelem vagy ítélet; üdvösség avagy kárhozat?!

Ne tévesszen meg senkit a hitetlenek és istentagadók nagyhangú viselkedése; már ezáltal megítéltettek. Mi annál alázatosabban és buzgóbban könyörögjünk az Istennek a Krisztusban megnyilvánult szeretetének hitben való érvényesüléseért, hogy a sorsdöntő kérdésben: üdvösség vagy kárhozat, helyesen válasszunk. Erre segéljen mindnyájunkat a pünkösdi Szentlélek.

„Te szentségnek új világa, vezess igédnek útjára;
Taníts az Istent vallanunk, szívből Atyánknak mondanunk.
Add az igaz vallást nekünk; egy legyen a mi mesterünk;
Benne higyjünk, éljünk, haljunk, Jézus legyen csak bizodalunk.
Dicsőség legyen Istennek!“ Amen.

Just Frigyes

siennai lelkész,

a Homiletische Monatshefte szerkesztője.

Németből ford.: **Hanzmann Károly.**

Szőlőtő és a szőlővesszők*)

Szentháromság ünnepére.

János 15:1—9.

Milyen gyönyörűek is azok a nagy, nedvtől duzzadó szőlőfürtök! Evés közben nem is gondolunk reá, hogy mennyi fáradság és milyen hőség kellett ahhoz, hogy megteremjenek. Magam is teljesen tudatlan voltam e felől, amíg nem láttam ezen a nyáron tulajdon szememmel a szőlőtő művelését Magyarországon. S mikor elnéztem, ez az evangéliumi szakasz és Ézsaiás 5:1—7 is, ahol a terméketlen szőlőkertről van szó, új megvilágításban jelent meg előttem. Akkor kezdtem igazában érteni, hogy Izráel miért hasonlított szőlőskerthez s a szőlőműnkás miért metszi le kegyelem nélkül a terméketlen szőlővesszőket.

Ebben az igében Jézus magáról mondja, hogy ő a szőlőtő. A mennyei talajba plántáltan magában rejt minden élet nedvét és kész, hogy azt megossa a maga vesszőivel. Te is ilyen szőlővessző vagy rajta a szőlőtőn. Milyen szép is a gondosan megművelt szőlőskert! Jól meg van dolgozva a föld és megkapja mindazt az erőadó táplálékot, ami szükséges ahhoz, hogy a szőlőtőkék fejlődhessenek. Le is van róluk metszve minden hiábavaló vessző és a tőkék tiszták. A rosszul gondozott szőlő-

*) Rinne Károly helsinki lelkész, a finn „fölebredtek“ irányának képviselője, aki már járt hazánkban s a MELE finn-eszt lelkészi konferencián is részt fog venni.

lőskert viszont siralmas látvány. Ez bizony nem szerez becsületet a gazdájának.

Sokan közülünk sok gondot és bosszúságot szereznek a szőlőskert gondozójának. Bele vagyunk plántálva abba a mennyei szőlőskertbe, de csak hiába foglaljuk el a földjét. Nincs meg bennünk a vágy arra, hogy növekedjünk és magatartásunkkal másokat is meggátolunk abban, hogy gyümölcsöt teremjenek. Mi, akiknek dicsőségére kellene lennünk a szőlősgazdának, csak gyalázatot szerzünk neki. Amint a tenger kiveti a halottakat a partra, úgy a holt vesszőknek is irgalom nélkül le kell metszethniök a töről, hogy ne akadályozzák a gyümölcs-termésben.

Azt a vesszőt viszont, amelyen csak valami kis jele is mutatkozik az életnek, közelről is szemügyre veszi a gazda és szerető gonddal ápolja. A mi korunkban több az ilyen vessző, semmint gondolnók. Hány fiatal vesszőt látunk, fiatal embereket, akiket már életük tavaszán elerőtlenít a bűn és elhalnak, mármár teljesen leszakadnak a szőlőtőkéről, elszakadnak az élet Urától! Az ilyen embernek az élete folytonos veszedelemben van. Jézus, a nagy szőlősgazda, azt várja, hogy azok, akik erősebbek, segítségére siessenek az ilyen gyöngébbnek, támogassák, hogy eljusson a szőlőtökével való szerves, életteljes egységre.

A jól gondozott szőlőskertben mindazonáltal a szőlőtökék nagyobb része gyümölcsöt terem. Nem így van azonban a Krisztus egyházában, amelynek ő a gondozója, aki a Golgotán szenvedett és meghalt érettünk, mint szőlőtő megtapodtatott. Itt bizony a tőkéknek csak kisebb része terem gyümölcsöt. De annál inkább örül ezeknek a mennyei Atya. S mi annak a titka, hogy ezek megtermik a maguk gyümölcsét? Ha a szőlőskertet újra szemügyre vesszük, megkapjuk erre a feleletet. A termés a perzselő hőségben érik meg legjobban. Ha a szőlőskert valóssággal fürdik a déli nap sugaraiban, akkor duzzadnak a szemek és nőttön-nő az édességük. Mi is csak a Krisztus szeretetének a napsugaraiban érünk meg. Ezért figyelmeztet bennünket Pál apostol, a mennyei szőlőskert nagy gondozója olyan fáradhatatlanul arra, hogy meg kell maradnunk a Krisztusban. Rajta kívül csak bűn, terméketlenség és halál vár reánk, de benne, Jézusban, bővülködő élet az osztályrészünk. S megérlelődésünket sietteti a megpróbáltatás hősege is, amely kijut annak, aki a keskeny úton Jézust követi.

S van még valami a szőlőskertben, ami megmutatja, hogy mi a titka a gyönyörűséges szőlőfürtök megérlelődésének. Régebben nagyjából azt hittem, hogy a szőlőskertben a szőlőfürtök a tőkék koronájaként érlelődnek. Most, amikor saját szememmel láttam a szőlőskertet, megértettem, hogy nagyot tévedtem. A legszebb, a legnagyobb, nedvtől leginkább duzzadó fürtök a szőlőtő alján teremnek, annyira lenn, hogy az embernek félre kell hajtania a szőlőleveleket, hogy megláthassa

őket. Hatalmas prédikáció volt ez az én számomra, aki ezt írom. Imé, ez a gyümölcsstermő keresztyénségnek a titka, hogy az lenn, elrejtettségben fejlődik és növekszik! Most kezdem jobban érteni, hogy mire céloztak a mi lelki atyáink a Krisztusban, amikor olyan gyakran szóltak arról, hogy a keresztyén embernek lefelé vezet az útja. Egy komoly német keresztyén atya ifjú fiának, aki kifelé indult a szülői házból az önálló élet útjára, ezt adta élete vezérlő mondatául: „Szeretett fiam, járj szívesen a lefelé vezető úton!“ Ennél gyönyörűbb in-
telem nem adható ezekben a gögös időkben. S gyönyörűség ez a tanács mindenkiféle azért, mert a lefelé vezető úton találkozhatik az ember legjobban Krisztussal. Ő maga is a lefelé vezető utat járta, noha valamennyiünk fölélt való volt. Bizony-
ságot teszünk róla, hogy ő alászállott abba a mélységbe, amely-
nél mélyebb nincs. Aki tehát találkozni akar a Krisztussal, az nem kerülheti el a lefelé vezető utat. Ha találkozni akarsz az élet Urával, akkor kérd azt a kegyelmet, hogy a lefelé vezető utat járhasd! Mennyei termés ott érik meg.

A finn földön a rozsvetés, amely a mi körülményeink kö-
zött az, ami ott lenn a szőlőskert, hasonlóképen erőteljesen szól hozzánk. Vajjon mikor a legszebb az? Sokan azt gondolnák, hogy a legszebb János napja táján (június 24), amikor még zölden hullámzik. A valóságban azonban akkor a legszebb, ami-
kor aranysárgára éretten sarlóra vár. S abban van akkor a szép-
sége, hogy a telt kalászkok meghajlanak. Amikor üresek, akkor még egyenesen állnak. Így növekszik az Isten vetése is és az ember is akkor a legszebb, ha terhe lefelé vonja, ha az élet útján így érlelődik meg arra, hogy betakaríttassék az Úr csüreibe.

Mindennél fontosabb s ez a magva a szőlőtőről szóló egész példázatnak, hogy megmaradjunk a Krisztusban, amint maga Jézus is erre figyelmeztet bennünket. E nélkül a vele való egy-
ség nélkül hiábavaló minden munka. A földet megmunkálva így csak holtak csontjaira akadunk, a szőlővesszőket vizsgálva csak féregrágtá vesszőket találunk, fűrtöket keresve csak savanyú bogyókra bukkanunk. Krisztusban viszont az élet belső ereje gazdag termést hoz, meggyógyítja a szőlővesszők sebeit és megnöveli a szőlőszemek édességét.

A szőlőskert Ura, a mi mennyei Atyánk, még egyre vár a gyümölcsstermésre, mert még egyre tart az üdvösség napja. De gondolj arra, hogy hamarosan eljön a nap, amikor a szőlőskert Ura már nem vár többé!

Rinne Károly

a helsinki-i misszió lelkésze.
Ford.: P. P.

Nem hiába!

Hősök vasárnapjára.

Gal. 3, 4: Annyit szenvedtetek hiába, ha ugyan hiába.

1. Thess. 4, 1: Továbbá pedig kérünk titeket atyám-fiai és intünk az Úr Jézusban, hogy az szerint, amint tőlünk tanultátok, mi módon kell forgolódnotok és Istennek tetszenetek, mindinkább gyarapodjatok.

A német nép munkában áll. Fáradhatatlan szorgalommal takarítgatja a romokat. Új lakóházat épít magának. De a mai napon mégis az egész nép csendes némaságban egyesül egymással s a nagy háború hőseire gondol. Visszaemlékezik azokra a hatalmas dolgokra, melyeket ezekben az esztendőekben átélt és végigszenvedett.

Emlékezünk. 1914 augusztusában kezdődött. Harctérré mentek a tényleges katonák, majd csakhamar az egész fegyverképes ifjúság. Mindenki bevonult: munkás, diák, szántóvető, kereskedő, mindenki. A pályaudvarokról megszakítatlan egymásutánban, zakatolva robogtak a vonatok keletre, nyugatra. A fiatalok után következtek a meglett férfiak. Azután jöttek a fejletlen gyerekifjak. A százezrekből milliók lettek. Csakhamar elszánt engedelmisségben az egész nép fegyverben állt.

Emlékezünk. Mindennap mindjobbán előrevonult a sűrke hadsereg. Francia falvakon, szétlőtt utcákon, elpusztult vidékeken vonultak végig, egészen a sírok és lövészárkok gránátoktól felszaggatott mezőjéig, a halál kapujáig. Éjszakánként szakadatlanul meneteltek előre, mindég előre a kötelesség szavának engedelmeskedve. Ebben a tényben sűrűsödik össze az egész történet: a német férfiak életüket felajánlották a halálnak, hogy a hazát megvédelmezzék és megmentsek.

Emlékezünk. Ezt kellett hazánknak 4 éven át átélnie és át-szenvednie. Nincsen német földön egyetlen község, vagy ház, melynek ne lenne része ebben az áldozatban. A szobák falán az elesett atya, hitves, gyermek és barát arcképe függ. A sebesültek serege egész életén át hordozza a háború emlékét. A felserdülő új nemzedék gyermekségét beárnyékolja hősi halált halt kedveseinek emléke. Ezt élte át Németország. Történetkönyvünkben úgy húzódnak egymás alá ezek az események, mint a nemzet arcára mélyülő árkok és barázdák.

Mit hirdeti ez a vérrel megírt és vérrel pecsételt bizonyágtétel? Azt hirdeti, hogy nép és haza többet jelentenek, mint az egyes ember! Akik életüket feláldozták, éppen olyan emberek voltak, mint a többiek. Életük szűk körében élték életüket. De rájuk tört, magával ragadta őket, egyszerűen előttük termett és engedelmisséget követelt tőlük a nagy igazság: a nép és haza többet jelentenek az embernél!

Azt hirdeti: a szabadság többet jelent a békénél! Nehéz volt a próba. Szinte elviselhetetlennek látszott a hazáért elhordozott

teher. Csábító volt a béke. Mindenki vágyódott utána s mindég égőbb volt az utána való sóvárgás. De a frontcsapatok kitartottak. Jól tudták, hogy a szabadság többet ér a békénél.

Azt hirdeti ez a bizonyágtétel, hogy a hűség többet ér az életnél! Az acélos kötelességtudás mindég keményebb lett. A szigorú zordon hűség minden felett győzedelmeskedett. Vérell táplálták. Ezt élte át a mi nemzedékünk. Nem egyszer, nem egyszer, hanem százezerszer.

Emlékezünk. Milyen rettenetes volt ez az emlékezés, míg az csak keserű gyász volt, míg az elesett hősök, míg a haza felett ez a nyomasztó kérdés zúgott: ilyen sokat szenvedtetek hiába? Rettenetes volt ez a keserű szó: hiába! Miért estek el? Hiába?

A hazáért, az eltaposott, a leigázott, a koldussá és szolgává tett, a széttépett és elpusztított hazáért estek el? A hazáért, melynek rejtett ingoványából sötét pusztító erők emelkedtek felfelé?

Emlékezünk. Alázatos hálával gondoljuk meg a mai napon, hogy nem hiába! A magára eszmélés ideje elérkezett. A megerősödés megkezdődött. Hősi küzdelem indult meg a nyomor, a széttépettség, a test és lélek elsorvadása ellen. Megzendült az elhatározásra hívó kürt szava, mely a haza, a nép, a szolgálat, a fegyelem, az áldozat, a hűség mellé hívott mindenkit. Ma jól tudjuk: ez a véres vetés első gyümölcse. Későn sarjad ki a vetés. Sorsa hasonlít a szántóföldbe hullatott mag sorsához. Rögök közé temetkezve meghúzódik a föld mélyén. Hó és zimankó, eső és zivatar vonulnak el felette, de egyszer mégis csak kicsirázik, megduzzad, felnövekszik, virágot és gyümölcsöt hoz.

Ma megint egészen közel érezzük magunkhoz a mi halottainkat. Megértjük a hazáért való szenvedésük és haláluk áldását. Köszönetet mondunk nekik. Elmondjuk halk szóval: ti csendes álmodók, nem hiába haltatok meg! Most már tudjuk, hogy haláluk egy nagy időfordulás jele volt. Egy régi korszak összeomlott. Új korszak akar kialakulni. Haláluk nem értelmetlen sors, hanem egy új életért való áldozat, vetés egy új aratásért. A mi bennük alakot nyert, a mi felettük hatalommal bírt, az a fiatal Németországban életté akar válni. Valósággá akar lenni az az igazság, hogy nép és haza felette áll az egyesnek, a szabadság drágább a békénél, a hűség többet ér az életnél! Köszönettel állunk halottaink mellett.

Az ilyen emlékezés mélyen megráz. Valóban így van ez? Velünk és rajtunk valóban valami nagy történés történik? A világháború, milliók halála, az ország szenvedése valóban nem értelmetlen sors, hanem Isten vigyázása mellett kialakult történet. valóban a jövődőért való magvetés, új idő fordulása és mi mai emberek tényleg benne élünk a történeti kialakulásban és az idők fordulásában?

Ha ez így van, — pedig így van, — akkor a máig átélt dolgok csak kezdetet jelentenek. A vér-vetést átvette a föld. Az új

élet magja csendes rétegek alatt alszik. Megérjük majd csirázását, szárba szökkenését, növekedését. De még messze van a gyümölcsözés ideje és az aratás órája. Borzalmas volt a szenvedés és mérhetetlen az áldozat. Ha Istenért, a történet úráért történt a vetés, akkor még várunk kell az aratásra. Akkor még nem némult el a halottaknak azokhoz intézett kérdése, kik az ő nyomdokaikon járnak, kik a haza földjén vándorolnak, kikért ők halálba rohantak. Akkor még az eddiginél is nyugtalanítóbban és kötelezőbben hangzik felénk az a kérdés, melynek igazi értelmét még csak most kezdjük megsejteni: olyan sokat szenvedtetek hiába? A halottak vetése hívja a gyümölcsöt, várja az aratást!

A háború és a hősök áldozata időfordulás. A hit nyelvének erre külön szava van: ítéletnek nevezi. A hősökre való visszaemlékezés ebben az irányban is megnyitja szemünket. Ítélet vonult el az emberiség felett. Ítélet hangzott el az ember felett, aki csak önmagát akarta ismerni, mindent csak önmaga számára akart, önmagát szolgálta, önmagát imádta. Igaz, hogy hihetetlen és csodálatos eredményeket ért el: fejlődést, műveltséget, életkereteinek kiszélesedését, élvezeteinek kifinomodását, erejének növekvését. De ugyanakkor megsemmisült maga az élő ember. Képtelenné vált a közösségért való életre. Összeomlott a házaság, a család, az állam, a nép, az egyház. Megroppant az erkölcs és a fegyelem. Az ösztönös vágyak és szenvedélyek feje fölé nőttek. Az érzékiség kiszívta életéből a velőt, a kétség megörölte lelkierejét. Elveszítette szíve békességét s hitének rejtett valóságát. Tündöklő hatalmában és csillogó fényében nyomorult magános emberré vált. Távol élt az Istentől s ezért távol az élet és igazság forrásától. Ezért zúdult rá ítélet, büszke magasságból ezért zuhant szédítő mélységbe.

Élethez vezető ítélet, válság és valóság volt ez? Hitünk megadja a választ: Isten ítélte. Nem azért ítélte, hogy elpusztítson és megsemmisítsen, hanem hogy életre hívjon, hogy mentő irgalmasságot gyakoroljon, hogy a kegyelem erejét közölje velünk. Hőseink elszenvették az idő fordulatait s életük áldozatával megálltak annak forгатagában. Most pedig mi vagyunk az a nemzedék, melyhez maga Isten intéz kérdéseket. A hősökön keresztül megkérdezi tőlünk: olyan sokat szenvedtetek hiába? Készek vagytok-e arra, hogy a nagy világháború rajtatok és bennetek elvégzett vetése teljes aratást hozzon? Az elesett hősök a biblia szavával kérnek minket: kérünk titeket atyámfiai és intünk az Úr Jézusban: mind inkább gyarapodjatok!

Miként kerül Jézus neve a hősökről való emlékezésünkbe? Vajjon szabad beleszörnünk Jézus nevét a mi emlékezésünkbe? A front katonák közül sokan beszélhettek otthon övéiknek azokról a keresztkekről, melyeket harcok között láttak. Az egyik francia faluban romokban hevert minden. A község temploma is elpusztult. De az összeomlott romokból magásra kiemelkedett a

kereszt, rajt a megfeszített Krisztussal. Megkeményedett a templom-romhoz vezető ösvény, olyan sok katona kereste fel ezt a keresztet. Krisztus keresztje a harcmezőn! Ez a kép kifejezi emlékezésünknek Krisztussal való kapcsolatát. Krisztus eljött hozzánk emberekhez. Istentől jött. Istennel egy volt, földi életében is Istennél volt. De ugyanakkor az emberekkel kapcsolta egybe életét és egészen nálunk volt. Istenhez akart minket vezetni. Meg akart minket szabadítani az Istentől való elszakítottságtól: a bűntől. Hitet akart bennünk ébresztetni. Meg akart minket újíttani, hogy Isten gyermekei lehessünk. Ezért kellett élete útjának a szenvedés, a halál, a kereszt útjává változnia. Ezért lett Üdvözítőnk megfeszített Krisztussá.

Keresztje mély értelmezéssel megmagyarázza, hogy tulajdonképpen mi történt? Istennek az ember számára kijelölt útja a szenvedésen, áldozaton és halálon át vezet az életbe. A hősök életáldozata, népünk szenvedése egy nagy utalás a Krisztus keresztjére. Vajjon az egymás után következő nemzedékek nem akarták félretolni az életük országútján eléjük meredő keresztet? A gőg és önbizalom idejében nem mondták-e méltatlankodva: mi köze a szenvedésnek az élethez, a halálnak a győzelemhez, a keresztnek a koronához? Az élethez és győzelemhez olyan utakat akartak építeni, melyen nincs szenvedés, áldozat, halál, de ezek az utak nem vezethettek Istenhez. Minket, a nagy háború mai nemzedékét, a hős katonák testvéreit, annak megtapasztalására méltatott az Isten, hogy a szenvedésnek és életnek, a halálnak és győzelemnek, a keresztnek és koronának köze van egymáshoz. De még most is csak félig tanultuk meg ezt. A vetés még mindig várja a teljes aratást. Majd csak akkor lesz meg a vetésnek teljes aratása, ha elvezet minket Krisztus keresztjéhez.

Ez erősít meg azon kérdésünkben, hogy nemzedékünk megőrző eseményei között új hitet csupán a megfeszített Krisztustól nyerhetünk. Ez jelenti ki nekünk az örökkévaló Istent, aki ítéleten és halálon keresztül új életre akar minket elvezetni. Önmagunk és gyermekeink számára is nincsen más út, hanem ha Krisztus által meghalunk az Istentől elválasztó bűnnek és általa az ő gyermekeinek új életére feltámadunk.

A hősök kérdése feleletre vár: olyan sokat szenvedtetek hiába?

A hős halottak kérése teljesítésre vár: gyarapodjatok mindinkább!

Örökkévaló Isten, te vagy az Úr! Segíts minket és népünket, hogy ne szenvedjünk légyen oly sokat hiába! Áldd meg hős halottainkról való emlékezésünket! Tégy minket és népedet a te tulajdonoddá! Ámen.

Dr. Rendtorff Henrik,

volt mecklenburg-schwerini püspök, stettini lelkész.

Németből ford.: K. B.

Vasárnap délután.

Katé prédikációk.

— Vázlatos anyag. —

Harmadik parancsolat.

II. Móz. 20, 8—11.

Mi szombat helyett a vasárnapot ünnepeljük meg: Jézus feltámadásának és a Szentlélek kitöltésének emlékére. A vasárnap tehát már eredeténél fogva is örömnappal (a katolikusok a halottak napját, ha vasárnapra esik, ezért más napra teszik át). De még inkább az tartalmánál és lényegénél fogva: Istenhez való felemelkedés, Istenhez térés.

A vasárnap helyes megünneplése nem szorítkozik csupán a hetedik napra. Mert nem lehet az Úr napját megszentelnünk anélkül, hogy megelőző és következő hat napon szorgalmasan ne munkálkodnánk (9. vers). Nyugalom napja (szabbat=nyugalom). A zsidók nagyon szigorúan vették: IV. Móz. 15, 32—36. Ma kevésbé. Sokan telhetetlenségükben az Úr napját is munkára fordítják. Egy utca-sarkon egy koldus üldögélt. Egy arra menő úr hat ezüst pénzt adott neki. A koldus látván, hogy még egy pénze maradt, utána lopózott s azt is elvette, elrabolta tőle. Így tesznek, akik nem elégednek meg Istennek munkára rendelt hat napjával, elrabolják tőle a hetediket is.

„Megáldá és megszentelé.“ Az Úr napjának a megszenteléséből áldás fakad számunkra: a hét többi köznapjaira. Tévednek azok, akik azt hiszik, hogy többre mennek, ha vasárnap is dolgoznak. Egy angol gyárban kétezer munkással próbát tettek. A munkások fele vasárnap is dolgozott, a másik része pihent. Amazok az első pár héten többre mentek bár, de a harmadik héttől fokozatosan lemaradtak a munka versenyében és elért eredményeiben. Nem bírták. A szervezet is megkívánja a pihenést. Még a föld sem terem folyton, annak is pihenésre van szüksége.

De a testi nyugalom magában véve nem elég. Vannak, akik tartózkodnak a munkától, de átadják magukat a szórakozásoknak, élvezeteknek, bűnöknek. Ha a hétnek hat munkanapján elkövetett bűnököt egy rakásra hordanánk s külön rakásra a vasárnap és ünnepnap elkövetetteket: ez az utóbbi nagyobb halom lenné. A legtöbb kihágást, bűntényt vasárnap követik el.

A vasárnap megszentelése Luther magyarázata szerint. Menjünk el a templomba, hallgassuk Isten igéjét. Végezzük a szertetet munkáit: Márk 3, 1—6. Egy szegény, egyedülálló özvegy beteg feküdt a burgonyaültetés idején. Kis földje volt minden vagyona s a benne termelt burgonya az egyetlen tápláléka. Oberlin, a híres belmisszionárius mikor megtudta, vasárnap délutáni prédikációjában az ünnepnap helyes megszentelé-

séről beszélt. Felhívta híveit, hogy mindjárt alkalmat is ad nekik arra: kövessék. Az istentisztelet végeztével kapát vett a vállára; utána egy csapat férfi. Elültették a szegény asszony burgonyáját. Mikor az özvegy meghallotta, úgy megörült neki, hogy ez az öröm a gyógyulását is elősegítette és siettette. Jak. 1, 27.

Negyedik parancsolat.

II. Móz. 20, 12.

Az Isten szeretetére kötelező parancsolatok után a felebaráti szeretet parancsai között a legelső a szülőkről szól. Mert hiszen Isten után nekik köszönhetünk legtöbbet. Az édesapa fáradtsága, küzdelme a mindennapi kenyérért; az édesanya gondoskodása, féltő aggodalma gyermekei nevelésében. Tiszteletet érdemelnek a szülők, mert ők Isten helyettesei. A szüleinek ellenszegülő, hálátlan gyermek Isten ellen vétkezik. Pedig hányan vannak! Igaza van a közmondásnak: Könnyebben eltart egy apa hat gyermeket, mint hat gyermek egy apát.

Egy apa minden vagyonát felosztotta hat gyermeke: három fia s három leánya között. Fogadkoztak, hogy majd gondját viselik 1. Legidősebb fiához ment. Egy reggel beállít hozzá: Az éjjel kisgyermekünk született, a bölcsőjét a maga ágya helyére akarjuk tenni; az öcsémnek tágasabb a lakása. 2. Egy idő múlva ez is sajnálkozva áll elő: Ez a mi lakásunk nagyon szellős, hideg; jobb sora lenne az öcsémnél, akinek pékműhelye s állandó meleg lakása van. 3. Nem sokára ez is: Nálam az üzlet miatt nem tud pihenni, ki-bejárnak; a hugom emeleten lakik, ott nem zavarná semmi a nyugalmát. 4. De egy idő múlva a leánya is kezdi: Ide a magasba sok lépcsőn kell járni, elfárad; a nővérem földszinten lakik. 5. Egyszer csak ez a lány is: A mi lakásunk olyan nedves, a maga köszvényes lábainak nem tesz jót; a hugom férje sírásó; nekik száraz lakásuk van. 6. Pár nap múlva a ház előtti lócán üldögélő, sűtkérező öreghez csacska kis unokája: Édesanyám azt mondta, legjobb volna magának olyan lakás, amit az édesapám csinál. Szívhűdés érte; meghalt, olyan lakást kapott: a sirt, ahonnet már nem küldik tovább.

A felebarátról azt mondja az Úr, hogy azt szeretnünk kell; szüleinink iránt többel tartozunk: tisztelettel. Betegségükben türelemmel ápolni őket; ha elerőtlenednek, munkaképtelenné válnak, gondoskodni róluk.

A jó gyermek, ha magas polcra emelkedik, akkor nem szégyenli egyszerű apját, vagy anyját. A porosz Ziethen-huszárok szolgálatában álló Kurzhagen lovag szegény szülőktől származott; de szüleit az asztalnál mindig maga mellé ültette. Egy alkalommal vendégségben nála levő kényes tisztársai megbotránkoztak ezen, ami neki is fülébe jutott. Az ezred tulajdonosa: Ziethen mikor meghallotta, meghivattatta magát a tisztai karral Kurzhagen által valami ünnepélyre. Kurzhagen elejét akarván venni tisztársai rosszaságának, ezúttal nem ültette szüleit az asztalhoz. Ziethen azonban maga vezette a két öregot asztalhoz.

s jobbja és balja felől maga mellé ültette. Így adott elégtételt szüleit becsülő derék tisztjének. A császár is tudomást nyervén az esetről, külön megdicsérte érte Kurzhagent.

A IV. parancsolat megköveteli a felsőbbség tiszteletét is. A szülő, aki gyermeke előtt akár világi, akár egyházi felsőbbségét kibesbíti, megszólja, a saját maga iránti tiszteletlenségnek a magvait hinti el akaratlanul is gyermeke szívébe. A mi korunknak egyik nagy baja, hogy a tekintélytisztelet igen megcsökkent.

E parancsolatnak átka és áldása: Péld. 30, 17. Sirák 3: Aki tiszteli anyját, olyan, mint aki kincseket gyűjt. Aki tiszteli atyját, öröme lesz gyermekeiben; s ha imádkozik, meghallgattatik. Mert az atya áldása megerősíti a gyermekek házát, az anya átka pedig feldúlja alapját.

Ötödik parancsolat.

II. Móz. 20, 13.

Az élet Isten adománya; tehát az embernek nincs joga azt mástól elvenni, vagy magától eldobni. A gyilkosság és öngyilkosság egyaránt bűn. Pedig a lapokban mennyi büntényről, az emberi élet erőszakos kioltásáról olvashatunk nap-nap után. S milyen ijesztő módon emelkedik korunkban az öngyilkosok száma. Gyilkosság a gyermekek ezreinek, százezreinek a világra jövésben való megakadályozása is.

De nemcsak az vét az V. parancsolat ellen, aki mást megöl, akinek a kezéhez vér tapad. Jézus magyarázata: Máté 5, 21—26. Luther is: testi-lelki sérelem. Aki másnak az életét bármi módon megkeseríti: a gyermek, mikor engedetlenségével, hálátlanságával szüleinek fájdalmat okoz. Aki a megélhetés elemi feltételeit mástól elvonja. Gyilkol a tőkepénzes, aki a maga gazdagodásáért munkásait, alkalmazottait kiuzsorázza, agyondolgoztatja. Gyilkol a társadalom, mikor a fejletlen gyermekeket korukat, erejüket meghaladó, testet sorvasztó munkára kényszeríti; vagy amikor nem adja meg nekik a fejlődésükhöz szükséges testi, anyagi eszközöket.

A test megölésénél még nagyobb, még súlyosabb bűn a lélekgyilkosság. Másoknak tettel, példával, vagy szóval való megbotránkoztatása. Hány léleknek a hite esett áldozatul nekik! Vallásellenes irányzatok, melyek az istentagadás, hitetlenség terjesztésével megfosztják a lelket legbiztosabb támaszától. — Grillparzer, a híres német drámaíró beszéli ifjúkori emlékezőseiben, hogy édes atyja néhány jó barátját hívta meg egy alkalommal magához valami vendégségbe. Közben a hangulat már emelkedett lévén, az apa e szavakkal fogja a poharát: „Igyunk és vigadjunk, míg tart ez az élet; ki tudja, a másvilágon lesz-e módunk örülni és vigadni.“ Az egyik, magas képzettsége miatt nagy tekintélynek örvendő vendég közbevág: „Ki tudja, van-e egyáltalán másvilág?“ Ez a kétszeres „ki tudja“ villámcsapás-

ként érte a gyermek szívét, aki a másik szobában hallotta a beszédet. Lelkének bimbózó, fejlődő vallásos érzéseit forrázta le. Sok időbe került — mint Grillparzer bevallja — míg lelkének régi egyensúlyát ismét visszanyerte. De hányan vannak, akik sohasem nyerik azt többé vissza!

Az állatkínzást is tiltja a parancsolat. „Ne kínozd az állatot, Ők is érzik fájdalmokat; Mert ha az állatot kínozod, Rossz szívedet elárulod.“

Felebarátunknak „minden testi szükségében segítségére és javára legyünk.“ Különösen ma, az általános nyomor idején mennyi alkalom nyílik erre. Ézs. 58, 7; Máté 25, 41—46. Nem tölti be teljesen a parancsolat szellemét, aki a segítségnyújtásban, a nyomor enyhítésében felekezeti szempontokat követ.

Hatodik parancsolat.

II. Mózes. 20, 14.

Ez a parancsolat a család védelmének az alappillére. Minden emberi közösség a családon épül fel: egyház, község, állam. Ha meginog az alap, vele halomba dől minden rajta felépült emberi közösség. A társadalmi rend felforgatói ezért vetik rá magukat olyan erővel a család, házasság széttzillesztésére, mert jól tudják, hogyha azt sikerül megdőnteniök, vele megdőlnék ezeréves kulturális s társadalmi egyéb intézményeink. De éppen ezért kell nekünk is mindent elkövetnünk a család megszilárdítására.

A házasságot mi nem tekintjük szentségnek, mint a róm. katolikusok. Mert szentség — annak egyéb lényeges ismertető jeleit most külön nem említve — a mi evangélikus vallásunk szerint csak az lehet, amit Jézus maga rendelt s amiben mindenki részesülhet. Jézus pedig külön szentségképen a házasságot sehol nem rendelte. Aztán meg különös: hogyha szentség, miért nem részesülhetnek benne éppen a szent életre elsősorban és kiváltképen kötelezettek: a lelkészek? A Krisztus utáni századokban nősültek a papok; maga Péter apostol is nős volt (Márk 1, 30.). I. Tim. 3, 2. A papnótlenséget csak később hozták be; hatalmi érdekből.

Azonban ha nem is tartjuk szentségnek, de minden esetre a férfi és nő közti legtisztéletreméltóbb, legbensőbb, legmeghittebb közösségnek. Ennek a közösségnek a fenségét semmi sem bizonyítja jobban, mint hogy az Irás Jézusnak az anyaszentegyházhoz való viszonyát a férj és feleség közti viszonyhoz hasonlítja. (Efez. 5, 23—25): a férfiú úgy szeresse az ő feleségét, mint Krisztus szerette az egyházat. Tehát a házasságnak az igazi alapja a szeretet. Luther: „Hitestársát mindenki szeresse“. — Egy külföldi grófi családnak az esküvőjére hivatalos volt a községi bíró is, aki az ifjú párnak egy kazettában egy érmet nyújtott át, mely valamikor a hollandok szolgálatában álló nagyatyjáról maradt reá. Az érmet egyik oldalán tengerben úszó

ágyag edények voltak azzal a felírással: „Összeütödvé cserepekké válunk s elmerülünk“; a másik oldalon pedig egy pár igába fogott ökör ezzel a felírással: „közösen erősek vagyunk.“ A holland és angol béke emlékére verették annak idején a hollandok. A vőlegény mikor megmutatta menyasszonyának az érmet, azt mondta: „Éppen nem utolsó ajándék, amit ez az egyszerű bíró nekünk adott.“

Hogy sok helyen nincs meg ez a szép összetartás, békesség, szeretet; örökös a zsörtölődés, surlódás, nézeteltérés, pör-patvar: annak az az oka, hogy a házasságnál rendszerint csak az anyagiakat nézik. A házasságkötésnél keresik a vagyont, összekötetéseket, de megfeledkeznek Jézusról. Herberger Valér, a híres néhai poseni prédikátor, mikor nősült, a vendégek névsorát összeállító édesanyjának azt mondta: „Ird vendégeim élére legelsőnek is Jézust!“

A házastársak egymás iránti igaz szeretetéből folyik azok kölcsönös „megbecsülése“: a hűség.

De a házasságon kívül is „tisztáknak és szemérmeteseknek“ kell lennünk. A mai öltözködés, divat bizony igen sokszor beleütközik a VI. parancsolatba. — A szórakozások, élvezetek ne fadjuljanak bűnné: I. Kor. 6, 18—20. Tartózkodj még a tisztátalan, bűnös gondolattól is: Máté 6, 8.

Kiss Samu

nagybarátfalui lelkész.

Vasárnapi iskola.

Az igazi imádság.

Luk. 18:9—14.

Menet: 2. sz. ének. Imádság. Bibliaolvasás. Lehetőleg csoporttanítás, majd egy énekvers eléneklése után összefoglalás; befejezésül énekeljük a 36. sz. éneket. Ahol a Hallelujah-ból énekelnek, ott befejezésül a 74. sz. ének ajánlatos.

A csoporttanítás igen alkalmas a bibliai anyag alapos megismerésére. Elmondhatjuk vagy elmondjuk tehát a történetet. Lehetőleg minden gyermekhez legyen kérdésünk a csoportban. Amikor a történet egészen ismertté vált, akkor tegyük fel a tanulságra vonatkozó kérdéseket. Ilyenformán történhet ez: Mit hallottatok most? — Egy történetet két emberről. — Ki tudja elmondani? Az elmondás, ismétlés után megkérdezzük és ha szükséges, megmagyarázzuk, ki volt a farizeus és ki volt a vámszedő? Hova mentek mindketten? — A templomba. — Miért? — Imádkozni. Itt bő alkalom nyílik arra, hogy a templomról, annak szentségéről és az ottani helyes viselkedésről oktassuk ki a gyermekeket. Milyen volt a farizeus imádsága? — Kérkedő,

cselekedeteivel büszkélkedő. — Milyen volt a publikánusé? — Alázatos. — Milyen legyen a mi imádkozásunk? — Bűnbánó, alázatos.

A csoporttanítás után, amely kb. 10—15 percig tart, a gyermekek ismét egy kis gyülekezetté válnak s egy énekvers után következik az összefoglaló tanítás. Ott áll a nevelő a gyermekek előtt és megtartja a kérdező, katechetikai módszert. Ez se tartson 10 percnél tovább.

Ki mondta el ezt a példázatot? — Jézus. — Miért mondta el? — Hogy tanítson. — Bizony ebből mi is megtanulhatjuk, miképen kell Isten előtt viselkednünk. — Hogyan viselkedett a farizeus? — Hogyan a publikánus? — Most felteszem nektek, Kedves Gyermekeim azt a kérdést: melyiket szeretitek a két ember közül? — Bizonyára az lesz a felelet, hogy a vámszedőt. — Hát én szeretem azt a farizeust is, mert igen értékes tulajdonságokat látok benne. Megtartotta vallása törvényeit, becsületes ember volt, aki senkitől semmit se kívánt el, minden munkásának megadta, ami megillette. Nem volt ez nagyon derék, kiváló ember? — Igen. — Jézusnak mégsem tetszett. Miért nem? — Mert még az Isten előtt is az erényeit sorolgatta, pedig Istennek erre nincs szüksége. Épen az ellenkezője volt ennek a vámszedő: Érezte, hogy bűnös, beismerte ezt és Isten irgalmáért könyörgött. Ez tetszett Jézusnak. Ez volt az igazi imádság. Ilyenek legyenek mi is és ilyen legyen a mi imádságunk.

Példa: Ha a mezőn járunk, kétféle búzakaralászt láthatunk. Az egyik kimagaslik a többi közül, felfelé ágaskodik, mert üres. A másik lehajtja kalászát, mert annyi szem van benne, hogy azoknak terhe alatt meghajlik. A kettő közül az az értékes és a gazda előtt kedves, amely telve van szemekkel. Előbbi a hiú elbizakodottság, az utóbbi a tartalmas alázatosság jelképe.

A mi mennyei Atyánknak is az a gyermeke kedves, aki alázatos. Ez lesz a mai aranymondásunk is: „aki magát felmagasztalja . . .“ (14. v. második fele.) Ez igen alaposan begyakorlandó.

Imádság, együttesen elmondott Miatyánk után: Dicsőség . . . és befejező ének.

Aki Jézusé, hűséges marad.

Ján. 16:1—4.

Kezdő ének: 293., befejező: 407. sz. A tanítás menete az előbbi. A csoporttanításban alaposan megismertetjük a szöveget. Jézusnak egy búcsúbeszéde ez. Előkészíti a tanítványokat a szenvedésekre s erősíti őket, hogy megmaradjanak a hitben, a Hozzá való hűségben. Jézus mennybemenetele után magukra maradtak a tanítványok, de nem érhetette őket váratlanul a sokféle üldözés, a gyülekezetekből való kizárás, vértanuhalál, mert Jézus előkészítette őket mindenre. Jézus megkonfirmálta, megerősítette a tanítványokat.

Az összefoglalás gondolatmenete ez:

E héten Jézus mennybemenetelének az emlékünnepe lesz. Mi történt akkor? A felelet után rámutatunk arra, hogy a magukra maradt tanítványok milyen nehéz helyzetbe kerültek. Üldözték őket a zsidók, majd a pogányok. Megmaradtak hűségesen Jézus mellett.

Azt gondolták az üldözők, hogy Istennek tetsző dolgot mivelnek. Nem ismerték az Istent, aki nem gyönyörködik az ilyen cselekedetekben.

A Krisztus igaz követőinek mindig nehéz volt a sorsuk az emberek között. Szenvedtek az apostolok, az első keresztyének és a mi evangélikus őseink. Történeti példák mutatják ezt.

Ma sem szűnt meg az üldözés. Elmondok egy példát. Oroszországban 20 évvel ezelőtt 230 evangélikus lelkész működött 540 egyházközségben és 1828 templomban. Először a lelkészeket igyekeztek elüldözni, majd becsukták és elvették a templomokat. Ma már alig van a nagy orosz birodalomban 3—4 evangélikus lelkész.

Nálunk Magyarországon nem történik még most is üldözés? Bizony előfordul. Üldöznek akkor, amikor azt mondják még a gyermekek előtt is, hogy a mi templomunk nem templom, a mi papjaink nem papok, a mi vallásunk nem Krisztus vallása. Miért mondhatnak ilyeneket? Azért, mert ők sem ismerik Istent, a mennyei Atyát és nem ismerik Jézus tanítását.

De van más üldözés is. A múlt hetekben beszélte el egy gyári munkás, hogy a társai kinevetik, kigunyolják, mert nem káromkodik, nem iszákoskodik velük és vasárnaponként egy órát gyalogol ide a templomhoz. Egy másik meg arról panaszkodott, hogy fiatal felesége kigunyolta, mert evés előtt összekulcsolta a kezét és elmondta az asztali áldást.

Sokféle az üldözés, de nem szabad Jézust elhagynunk. Arra tanítjuk a konfirmandusainkat is, hogy maradjanak meg Jézus szeretetében.

Erre tanít meg a mai aranymondásunk is: „Aki mindvégig megáll, az megtartatik.“

A misszionárius Péter.

* Csel. 2:38—41.

Énekek: 236., 259.

Csoporttanítás:

Ez a történet a pünkösdi eseményeknek egyik jelenete. A Szentlélek által megerősített Péter kiáll a nagy tömeg elé és nagy bátorsággal beszél a megfeszített és feltámadott Krisztusról, aki a mennyben a mennyei Atya jobbán nyert helyet s onnan jó el ítélni élőket és holtakat. Mikor az emberek ezt hallják, megrémülnek és bánják, hogy ilyen dolgot cselekedtek

Jézussal és megkérdik Pétert és az apostolokat: mit cselekedjünk?

Péter a megtérésre és a Krisztus nevében való megkeresztelkedésre inti őket, mert így vehetik a Szentlélek ajándékát és így szabadulhatnak meg a bűneiktől.

A megtérés a régi étellel való szakítást jelenti, a megkeresztelkedés a Jézus Krisztushoz való csatlakozást jelent. Akik Jézuséi, azok a Szentlélek vezetése alatt állanak, elkülönülnek a hitetlenektől és együttesen alkotnak egy tiszta, meghitt közösséget, amelynek Anyaszentegyház a neve.

A vezető összefoglalása:

A Pünkösöd a keresztyén egyház megalakulásának az ünnepe. Hogyan történt ez? Péter vallomástétele s az emberek Jézushoz való csatlakozása által. Bűnbánat és megkeresztelkedés által lettek keresztyénekké. Péter volt az első hittérítő. A pogányok között ma is így lesznek keresztyénekké az emberek.

Mi hogyan lettünk keresztyénekké? Mi keresztyénekké születtünk, megkereszteltettünk. Elég ennyi? Nem, mert nekünk is meg kell térnünk és bűnbánatban kell élnünk. A mi megtérésünk az, hogy Jézust szeretjük mindenekfelett és elfordulunk mindattól, ami Tőle elidegenít, elválaszt s minden bűnünket megbánjuk és mindig jobban Jézusé igyekszünk lenni.

Hogyan lehetséges ez? — Isten Szentlelke által.

Jó dolog keresztyénnek lenni? Bizony jó, mert Jézussal és az Ő követőivel vagyunk együtt. A jó barátnak és a jó társaságnak mindenki sok jót köszönhet, de a rossz barát és a rossz társaság sok embernek okozott már nagyon sok bajt, bánatot és pusztulást. A legjobb barátunk Jézus és a legjobb társaság az Ő követőinek közössége.

Kik terjesztik ezt a közösséget? A misszionáriusok. Hol munkálkodnak ők? A pogányok között. Csak ott van szükség misszionáriusokra? Nem, hanem mindenütt. Vannak megkeresztelt pogányok is, akik nem hallgatnak Jézusra; azok között is kell bizonyosságot tenni Jézusról. Legyünk Jézuséi és tegyünk Róla bátran vallomást!

Egy indiai bölcsnek (Tagore) a bátyja mondta: Krisztus csodálatosan szép, de ti keresztyének nem vagytok olyanok, mint Ő. Ha ti úgy élnétek, mint Krisztus, India holnap a lábaitok előtt heverne.

Legyünk hát olyanok, mint Krisztus, kövessük, amire a mai aranymondásunk tanít: „Térjete meg és veszitek a Szentlélek ajándékát!”

Az első keresztyének élete.

Csel. 5:1—10.

Énekek: 289., 457.

A csoporttanításban jól átvesszük a történetet, azután le-
vonjuk a tanulságokat. Anániás és Safira látszatkeresztyének
akartak lenni. Az apostolok előtt kedvesek, a gyülekezet tagjai
előtt tekintélyesek, maguk előtt pedig önzők akartak lenni.
Mindenkit félre akartak vezetni, be akartak csapni, végül ők ma-
guk lettek egyedül, akiket becsaptak. Ez a történet példa akar
lenni a mi számunkra, hogy Isten mindent lát és tud és nem sza-
bad Őt haragra ingerelnünk. A bűnnek megjön a büntetése, ha
nem is annyira gyorsan és szemmeláthatólag, de egészen bizo-
nyos, hogy előbb vagy utóbb bekövetkezik.

Az összefoglalásban arra mutassunk rá, hogy az első ke-
resztyénekben olyan erős volt a Krisztus iránt való szeretet,
hogy egymást is annyira szerették, hogy minden javaikat meg-
osztották egymással. Tudták, hogy Istennek köszönhetnek min-
dent, épen ezért az Ő szolgálatába állították egész életüket és
minden vagyonukat. Azt akarták elérni, hogy ne legyen közöt-
tük éhező, ruhátlan nélkülöző, munkanélküli, hanem legyen meg
mindenkinek az, amire szüksége van.

Ez bizony nagyon szép testvériség volt, de nem volt meg-
valósítható. Örülnék, ha megmondaná valaki, miért nem? Bizony
a bűn miatt. A bűn, a sátán, mint egykor Ádámhoz és Évához,
odasettenkedett Anániáshoz és Safirához is és azt súgta nekik:
ne adjátok át a birtok eladásából befolyt egész összeget az apos-
toloknak, hanem csak egy részét. Ennyit is hálával és köszönettel
fognak venni, a többit meg tartsátok meg magatoknak, de ne
mondjátok ezt meg, hanem erősítsétek, hogy az egész pénzt át-
adtátok. Így is tettek. Milyen bűnöket látunk itt? Kapzsiságot,
alattomoságot, hazugságot. Ezek nem voltak beleillők az első
keresztyének életébe, mert ők szeretetben és őszinteségben és
igazságban akartak élni. A bűnt követte a büntetés. Halál járt a
bűn nyomában. A tanítványok és az ott lévő keresztyének meg-
rettentek, amikor ilyen közelről ismerték meg az Isten büntető
kezének a súlyát. Mi is ezt érezzük meg és féljünk a gonosz cse-
lekedet elkövetésétől.

Példa: Vasárnap délután vidáman kugliznak a korcsma ud-
varán az emberek. Hirtelenül sűrű felhők borítják el a napot.
Villámlani és dörögni kezd. Néhányan azt ajánlják, siessenek a
vihar előtt haza, mások azt mondják, jó helyen, szárazon va-
gyunk itt. Hatalmas dörrenés rázkódtatja meg a levegőt. „Hadd
lássuk, fog-e kilencet ütni az Öregisten?” — mondja nevetve
egy vidám legény. Alig mondta ki, elterült a földön. Egy villám
sújtotta le. A félelemtől reszketve állottak mellette társai.

Aranymondás: „Örizd meg az Úr parancsolatait, hogy az Ő
utain járj és Őt féljed!” (V. Mózes 8:6.)

Istennek engedelmeskedni.

Csel. 5:17—32.

Énekek: 32., 429.

A csoporttanításban végigvesszük a történetet, amely egészen egyszerű. Majd kérdéseket tehetünk fel: miért kerültek tömlőcbe az apostolok? Elhagyta őket Isten? Hogyan mutatta meg, hogy gondja van rájuk? Mi adott bátorságot az apostoloknak? Az a tudat, hogy Istennek kell engedelmeskedni.

Az összefoglalásban abból induljunk ki, hogy csak az igazán Krisztus követője, akinek van bátorsága Róla mindenkor vallomást tenni. Mi sem lennénk ma keresztyének, ha az apostolok meghunyászkodva félreálltak volna. Hiába parancsolta nekik a zsidó főtanács, hogy nem szabad Jézusról beszélniök, mégis beszéltek Róla.

A reformáció idején Lutherre kimondta a worms birodalmi gyűlés (1520), hogy senkinek sem szabad őt befogadni s így senki előtt sem lehet Jézusról vallomást tennie. Ő ez alatt az idő alatt fordította le az Újszövetséget, hogy sokakhoz beszéljen s elhagyta a wartburgi várat, mert ő is azt vallotta, hogy Istennek kell engedelmeskedni inkább, mint az embereknek.

A mi magyar evangélikus őseinknek is megtiltották a bibliolvasást, az istentisztelettartást, de ők mégis énekeltek és olvasták a Bibliát, mert Istennek engedelmeskedtek inkább, mint az embereknek.

Jézusnak határozott, elszánt követőkre van szüksége, akik a vagyonuknál, a családjuknál, a hazájuknál, az életüknél is jobban szeretik Őt.

Példa: 1529-ben a speyeri birodalmi gyűlés azt a határozatot hozta, hogy nem szabad a reformációhoz csatlakozni, nem szabad evangélikus istentiszteletet tartani. Ekkor fejedelmek, főnemesek, városok képviselői kimondták, hogy jó polgárai akarnak lenni német hazájuknak, de hit dolgában sem a császárnak, sem a birodalmi gyűlés határozatának nem engedelmeskednek, hanem egyedül Istennek.

Legyünk mi is mindnyájan erősek a hitünkben és szeressük a mi Krisztusunkat olyan határozottan, hogy bárki és bármi akarna is eltéríteni hitünktől és Krisztus szeretetétől, mondjunk bátran nemet és valljuk lelkesedéssel a mai aranymondásunkat: „Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek.“

Marcsek János
őzdi lelkész.

Törvények, rendeletek, elvi jelentőségű határozatok.

Közlő: Vértési Zoltán.

215.061—1936. B. M. Az árvaszék által az 1894. XXXII. tc. 3. és 4. §-ai alapján hozott határozatok ellen az egyházközségek előljáróságai, illetőleg lelkészségei részéről előterjesztett felebbezések vallásügyi közgazgatási kérdésben benyújtott beadványoknak tekintendők s ennél fogva az illetékjegyzék 85. tételének 16. p. alapján illetékmentesek.

92—1936. V. K. M. eln. sz. Tanítói és óvónői oklevelek választás szempontjából való értékelése.

1030—1936. B. M. sz. r. a kisedővásról szóló 1891. XV. tc. némely rendelkezéseit módosító 1936 XXIII. tc. végrehajtásáról. (Hiv. Közl. 1936. 23. szám.)

4736—1909. Közig. bir. Az egy évet meg nem haladó szabadság a nyugdíjba beszámít.

126.671—1935. VIII. a. Pévügymin. Egyházi adó, jövedelem- és vagyoadó után ki nem vehető. (Állami alapadó 4 van: föld, ház, ált. kereseti és a társulati adó.) Községi Közlöny 1936. 46. sz.

62.000—1926. B. M. A megszabott (24) életkort betöltött egyetemi hallgató-gyermekek után is részesülhet családi pótlékban a családfő.

21.161—1925. P. Az olyan szántóra, amelynek osztálybesorozásánál annak ártéri fekvésére nem voltak figyelemmel, ha tényleg ártérben fekszik, de ez a kataszteri birtokívekből nem tűnik ki, árvízkár címén adóelengedést nem lehet megtagadni. Helye van az árvízkár címén adóelengedésnek akkor is, ha a kár nem a község egész határára terjed ki, s ha a károsult földeknek a rendes elöntés által okozott csekélyebb jövedelmezőségét a földadósorozati munkálatok már figyelembe vették. A folyó és védőgát között levő területre földadó elengedésnek helye nincs, de a gáton kívül levő területen gátszakadás, vízkár esetén adóelengedésnek van helye akkor is, ha a hullámtér nyári gátakkal van védve. Ha a földterület földárja miatt bevethető nem volt, nincs helye földadóelengedésnek. Az árvíz adóelengedésre jogot nyújtó elemi csapás akkor is, ha az árvíz nem gátszakadás, hanem felhőszakadás folytán keletkezett. (8982—1901. P.)

13.868—1931. P. Állandó házadómentesség csak általános közművelődési épületeket illeti meg. Olvasókört, mely italméréssel is foglalkozik, házadómentesség nem illeti meg, úgyszintre ha nem általános, hanem hitfelekezeti, valláserkölcsi, jótékonyági épületekről van szó.

9978—1929. P. Az iskolaépületben levő tanítólakásra a házadómentesség nem terjed ki. — Turista-menedékházak, szegényházak, az intézettel összefüggő internátusok adómentesek, úgyszintre a mezőgazd. cselédek természetbeni lakásai is. (Lásd Községi Közlöny 1937. febr. 7.)

32.000—1937. P. Jövedelem s vagyoadó kivetéséről.

63.728—1936. VI. V. K. M. A magán népiskolában fizetendő hitoktatási óradíjak ugyanolyanok, mint az állami népiskolában.

1896—1937. V. K. M. Az iskolák szorgalmi idejének megállapítása. Első tanítási nap szept. 4., utolsó június 7. (Ha vasárnapra esik szept. 5. és június 6.) Lásd Hiv. Közlöny 1937. 7. sz.

38.700—1936. V. K. M. A tanárok és tanítók egységes minősítése tárgyában.

1608—1937. eln. sz. A közép- és szakiskolákban rendszeresített sapkajelvények védelme tárgyában.

4401—1936. eln. sz. Az ifjúság légmentes nevelése tárgyában.

6647—1936. A közúti közlekedés zavartalanságának iskolák részéről való előmozdítása tárgyában. Minden hó első testgyakorlási óráján az ifjúságot ki kell oktatni a veszélymentes utcai közlekedés szabályaiból.

276. Eln. Nyugdíjazott lelkész, ha főiskolai oklevele van, igényt tarthat arra, hogy állami adója kétszeresnek számítassék.

1907. XLV. tc. 32. §. A gazda bérbe való betudás nélkül viselni tartozik az éves cseléd iskolaköteles gyermekei után az elemi iskolai beíratási és tandíjat.